

PREZYDENT
MIASTA STOLECZNEGO
WARSZAWY

**ZAŁOŻENIA
DO PROJEKTU
BUDŻETU MIASTA
STOLECZNEGO
WARSZAWY
NA ROK**

2018

BEMOWO
BIAŁOLEKA
BIEŁAŃ
MOKOTÓW
OCHOTA
PRAGA POŁUDNIE
PRAGA PÓŁNOC
REMBERTÓW
ŚRODMIEŚCIE
TARGÓWEK
URSUS
URSYNOW
WAWER
WESOŁA
WILANÓW
WŁOCHY
WOLA
ŻOLIBÓRZ

Wydatki zostaną także zaplanowane na działania związane z poprawą funkcjonowania Urzędu Miasta, w tym na sukcesywną przebudowę lub adaptację pomieszczeń na cele biurowe w budynkach zajmowanych przez Urząd m.st. Warszawy, budowę zintegrowanego systemu informatycznego do obsługi zasobu geodezyjnego i kartograficznego m.st. Warszawy.

6. Założenia dotyczące wyniku budżetowego i poziomu zadłużenia Miasta

W związku z potrzebą rozwoju Warszawy i przeznaczeniem znacząco wyższych na tle lat poprzednich środków na wydatki majątkowe jako skutek realizacji zadań inwestycyjnych przewidzianych do finansowania przy udziale środków z UE w ramach perspektywy finansowej 2014-2020, zakłada się zamknięcie roku budżetowego ujemnym wynikiem.

Przewiduje się, że źródłem sfinansowania zakładanego deficytu będą środki własne oraz – w ograniczonym stopniu – środki zwrotne pochodzące z międzynarodowych instytucji finansowych.

Zakłada się, że stan zadłużenia Miasta na koniec 2018 r. ukształtuje się istotnie poniżej wewnętrznego pułapu zadłużenia określonego na 55% w relacji do dochodów. Przewiduje się, że wskaźnik zadłużenia w relacji do planowanych dochodów spadnie do poziomu nieprzekraczającego 32%.

PREZYDENT
MIASTA STOŁECZNEGO WARSZAWY

Hanna Gronkiewicz-Waltz

ZAŁOŻENIA DO PROJEKTU BUDŻETU MIASTA STOŁECZNEGO WARSZAWY NA ROK 2018

Działania inwestycyjne w sferze kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego prowadzone będą także w ramach wydatków zaplanowanych na zadania realizowane przez dzielnice m.st. Warszawy. Przykładowo, finansowana będzie modernizacja budynku przy ul. Waldorffa 22 na potrzeby Bemowskiego Centrum Kultury, budowa budynku wielofunkcyjnego o funkcji kulturalno - społecznej przy ul. Błękitnej / ul. Solidnej, budowa zespołu: filii Wawerskiego Centrum Kultury i biblioteki przy ul. Powojowej / ul. Panny Wodnej / ul. Junaków w Dzielnicy Wawer, budowa siedziby Wolskiego Centrum Kultury przy ul. Elekcyjnej oraz Domu Kultury w os. Stara Miłosna w Dzielnicy Wesoła.

5.2.7. Rekreacja i sport

W 2018 r. będzie kontynuowany program rozwoju ogólnomiejskich obiektów sportowych w celu ich unowocześnienia, a także podniesienia standardu technicznego i w efekcie stworzenia mieszkańcom Warszawy zróżnicowanej oferty usług sportowo-rekreacyjnych.

Zakłada się finansowanie prac modernizacyjnych w ośrodkach: Namysłowska, Szczęśliwice, Hutnik, Moczydło.

Zakres prowadzonych działań związanych z rozwojem infrastruktury sportowej będzie rozszerzany w ramach wydatków zarezerwowanych na program „Przyjazna przestrzeń rekreacyjna dla mieszkańców”.

5.2.8. Bezpieczeństwo i porządek publiczny

Kontynuowany będzie program poprawy poziomu bezpieczeństwa mieszkańców Warszawy. Środki finansowe w tym obszarze zostaną zaplanowane na modernizację i rozbudowę systemu monitoringu wizyjnego m. st. Warszawy.

Zakłada się także realizację projektu mającego na celu rozwój elektronicznych e-usług dla obywateli poprzez wdrożenie zintegrowanej platformy wymiany danych w Straży Miejskiej m.st. Warszawy.

5.2.9. Zarządzanie strukturami samorządowymi

W ramach tej sfery będzie realizowany program informatyzacji Urzędu, którego głównym celem jest dostosowanie posiadanych systemów informatycznych do współczesnych wymagań. W ramach tych działań zakłada się zakup nowego sprzętu, oprogramowania i technologii mobilnych, szersze wykorzystanie technologii teleinformatycznych w Urzędzie m.st. Warszawy.

Zakłada się także dalsze rozszerzanie dostępu do bezpłatnej sieci Wi-Fi tworzonej przez m.st. Warszawę.

Zaplanowane środki zostaną przeznaczone także na budowę sieci dla świadczenia usług publicznych on-line oraz realizację m.in. połączenia siecią lokalną instytucji gminnych i innych jednostek użyteczności publicznej, zapewnienie dostępu do szerokopasmowego internetu na obszarach szczególnie zagrożonych wykluczeniem cyfrowym i utworzenie publicznych punktów dostępu do internetu.

5.2.5. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

W zakresie ochrony zdrowia zakłada się kontynuację działań inwestycyjnych mających na celu sukcesywne podnoszenie standardu usług świadczonych przez podległe Miastu placówki opieki zdrowotnej. Kluczową inwestycją będzie budowa Szpitala Południowego - nowoczesnej placówki medycznej, która będzie oferować usługi medyczne, w szczególności mieszkańcom dzielnic Ursynów i Mokotów. W ramach dotacji inwestycyjnych zakłada się kontynuację przebudowy, rozbudowy i modernizacji szpitali (Warszawski Szpital dla Dzieci, Szpital Św. Rodziny, Szpital Grochowski, Szpital Czerniakowski, Szpital Wolski). Przewiduje się także budowę przychodni leczenia otwartego w Dzielnicy Bemowo (obszar Chrzanowa) oraz przychodni ze szpitalem jednodniowym w Dzielnicy Białołęka.

Priorytetowym kierunkiem działań inwestycyjnych w zakresie pomocy społecznej będzie kontynuacja programu rozwoju sieci żłobków, którego celem jest uzyskanie dodatkowych miejsc dla dzieci poprzez budowę kolejnych placówek opiekuńczych. Żłobki będą budowane na terenie dzielnic: Bemowo (na Chrzanowie), Bielany (na terenie Zespołu Szkół nr 49 przy ul. Tołstoja 2), Mokotów (ul. Spartańska), Ursus (ul. Henryka Pobożnego), Ursynów (ul. Kazury, ul. Cynamonowej), Wawer (ul. Trakt Lubelski), Wesoła (w os. Zielona), Wilanów (przy ul. Zdrowej), Wola (ul. Ciołka 26A).

Ponadto, będzie finansowana przebudowa i rozbudowa istniejących obiektów przy ul. Listopada 13/15 z dostosowaniem do funkcji placówki opiekuńczo-wychowawczej i Ośrodka Interwencji Kryzysowej.

Środki finansowe zostaną także zaplanowane na kontynuację działań obejmujących modernizację domów pomocy społecznej.

W ramach wydatków zaplanowanych na Zintegrowane Inwestycje Terytorialne będzie realizowany program poprawy jakości życia osób korzystających z usług opiekuńczych świadczonych przez samorząd poprzez budowę i wdrożenie systemu wsparcia opartego na narzędziach technologii informacyjno – komunikacyjnych. Kolejnym programem dedykowanym osobom niepełnosprawnym jest Wirtualny Warszawski Obszar Funkcjonalny mający m.in. na celu umożliwienie swobodnego poruszania się osobom z wadami wzroku poprzez stworzenie i wdrożenie systemu nawigacji.

5.2.6. Kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego

W 2018 roku będą prowadzone działania związane z modernizacją obiektów kultury w celu ich dostosowania do przepisów sanitarnych i bezpieczeństwa pożarowego oraz podniesienia jakości oferty (Modernizacja Muzeum Woli - oddziału Muzeum Warszawy, Teatr Ateneum, siedziba Teatru Lalka).

W ramach programu „Rewitalizacja obszaru Pragi” będzie modernizowany budynek przy ul. Jagiellońskiej 28 oraz zabytkowe obiekty przy ul. Grochowskiej, gdzie zaplanowano budowę sali koncertowej na potrzeby Orkiestry Sinfonia Varsovia.

W 2018 roku i w latach następnych przewiduje się wydatki związane z budową Muzeum Sztuki Nowoczesnej i Teatru Rozmaitości.

Rozszerzenie działalności w tym obszarze będzie możliwe w ramach środków finansowych zarezerwowanych na program „Modernizacja obiektów instytucji kultury (teatrów)”.

1. WSTĘP	7
2. ZAŁOŻENIA OGÓLNE	8
3. AKTUALNY STAN FINANSÓW M.ST. WARSZAWY	8
3.1. Realizacja budżetu m.st. Warszawy za 2016 r.	8
3.2. Wykonanie budżetu Miasta na koniec maja 2017 r. oraz perspektywy jego realizacji.	9
3.3. Ocena budżetu przez organy nadzoru i agencje ratingowe.....	10
4. PERSPEKTYWA FINANSOWA DLA M. ST. WARSZAWY NA ROK 2018 I NA LATA NASTĘPNE.....	11
4.1. Perspektywa makroekonomiczna	11
4.2. Główne kierunki działania m.st. Warszawy na tle uwarunkowań finansowych i formalno-prawnych	12
4.3. Kształtowanie budżetu w ramach możliwości finansowych określonych w WPF m.st. Warszawy	14
4.3.1. Założenia dotyczące dochodów budżetowych	14
4.3.1.1. Dochody bieżące	15
4.3.1.2. Dochody majątkowe	20
4.3.2. Główne kierunki w zakresie wydatków budżetowych	22
4.3.2.1. Realizacja programu rozwoju	22
4.3.2.2. Wsparcie wydatków bieżących nowymi instrumentami	23
4.3.2.3. Realizacja zadań w oparciu o dofinansowanie unijne	24
4.4. Główne ryzyka dotyczące realizacji zadań w 2018 r. i w latach następnych.....	25
4.4.1. Skutki nowelizacji ustawy o finansach publicznych w zakresie przepisów regulujących działalność jednostek samorządu terytorialnego (jst)	25
4.4.2. Odszkodowania.....	26
4.4.2.1. Odszkodowania reparywacyjne z Dekretu Bieruta	26
4.4.2.2. Odszkodowania z pozostałych tytułów	26
4.4.3. Wpłata na zwiększenie części równoważącej subwencji ogólnej („janosikowe”)	27
4.4.4. Inne ryzyka.....	27
4.5. Planowane działania racjonalizujące koszty i wydatki.....	27
5. ZAŁOŻENIA DOTYCZĄCE KIERUNKÓW WYDATKÓW BUDŻETOWYCH M.ST. WARSZAWY NA 2018.....	28
5.1. Bieżąca działalność Miasta.....	28
5.1.1. Drogownictwo i komunikacja	28
5.1.2. Gospodarka mieszkaniowa	29
5.1.3. Oświata i edukacja	30
5.1.4. Bezpieczeństwo	34
5.1.5. Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	35
5.1.6. Kultura fizyczna i sport	39
5.1.7. Opieka społeczna	40
5.1.8. Ochrona zdrowia	49
5.1.9. Obsługa długu	50
5.1.10. Wydatki dzielnic	51
5.2. Wydatki majątkowe.....	51
5.2.1. Transport i komunikacja	51
5.2.2. Ład przestrzenny i gospodarka nieruchomościami	53
5.2.3. Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	54
5.2.4. Edukacja.....	55
5.2.5. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	56

5.2.6. Kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego	56
5.2.7. Rekreacja i sport.....	57
5.2.8. Bezpieczeństwo i porządek publiczny.....	57
5.2.9. Zarządzanie strukturami samorządowymi.....	57
6. Założenia dotyczące wyniku budżetowego i poziomu zadłużenia Miasta.....	58

W 2018 roku i latach następnych zakłada się kolejne działania inwestycyjne związane z rozwojem miejskich terenów zieleni w ramach wydatków zaplanowanych na „Program zieleni miejskiej”.

5.2.4. Edukacja

W 2018 roku i w kolejnych latach będą kontynuowane działania w zakresie rozszerzenia i unowocześnienia bazy edukacyjnej. W ramach wydatków zaplanowanych na ten cel dzielnice m.st. Warszawy będą realizowały szeroki katalog przedsięwzięć, obejmujący budowę nowych obiektów szkolnych i przedszkolnych. Wydatki zostaną zaplanowane m.in. na przedsięwzięcia w Dzielnicy Bemowo (zespół szkolno-przedszkolny na terenie osiedla Chrzanów), w Dzielnicy Białoleka (szkoły podstawowe: w rejonie ul. Ruskowy Bród i ul. Verdiego, przy ul. Gerberowej), w Dzielnicy Praga Południe (zespół szkolno-przedszkolny w rejonie ul. Nowaka-Jeziorańskiego), w Dzielnicy Praga Północ (przedszkole przy ul. Wrzesińskiej), w Dzielnicy Targówek (zespół szkolno-przedszkolny przy ul. Gilarskiej), w Dzielnicy Ursus (zespoły szkolno-przedszkolne: na działce 124/3 z obrębu 2-09-09 i przy ul. Dzieci Warszawy), w Dzielnicy Wawer (zespół szkolno-przedszkolny przy ul. Cykamenów / ul. Skalnicowej), w Dzielnicy Wilanów (szkoła podstawowa przy ul. św. Urszuli Ledóchowskiej - etap I i II, przedszkole przy ul. Latoszek), w Dzielnicy Wola (szkoła podstawowa w rejonie ul. Jana Kazimierza), w Dzielnicy Żoliborz (zespół szkolno - przedszkolny przy ul. Anny German).

Istniejące obiekty szkolne i przedszkolne będą rozbudowywane i modernizowane. Takie działania zakłada się np. w Dzielnicy Bemowo (Szkoła Podstawowa nr 350 przy ul. Irzykowskiego), w Dzielnicy Bielany (budynek Zespołu Szkół nr 55 przy ul. Gwiaździstej 35), w Dzielnicy Mokotów (Szkoła Podstawowa nr 146 przy ul. Domaniewskiej 33), w Dzielnicy Wawer (Szkoła Podstawowa nr 128 przy ul. Kadetów), w Dzielnicy Wola (Przedszkole Nr 74 przy ul. Wolskiej 79, Zespół Szkół nr 36 przy ul. Kasprzaka 19/21).

W ramach działań mających na celu rozwój infrastruktury edukacyjnej zaplanowano także m.in. budowę sali gimnastycznej przy Liceum Ogólnokształcącym nr XXI przy ul. Grójeckiej 93 (Dzielnica Ochota), przy Zespole Szkół nr 72 przy ul. Konwiktorskiej 5/7 oraz przy Zespole Szkół nr 23 przy ul. Górnośląskiej 31 (Dzielnica Śródmieście).

Kontynuowany będzie program realizacji projektów oszczędnościowych, obejmujących termomodernizację obiektów edukacyjnych w celu zmniejszenia kosztów ich eksploatacji. Działania te będą prowadzone m.in. w budynkach: Szkoły Podstawowej nr 119 przy ul. Pułku Baszta 3, Zespołu Szkół nr 3 przy ul. Joliot-Curie 13, budynku XLIX Liceum Ogólnokształcącego przy ul. Joliot-Curie 14 (Dzielnica Mokotów).

W ramach wydatków planowanych na inwestycje ogólnomiejskie będą modernizowane budynki: Zespołu Szkół Specjalnych nr 99 ul. Różana 22/24, Zespołu Szkół Specjalnych Nr 97 przy ul. Tarchomińskiej, Instytutu Głuchoniemych przy Pl. Trzech Krzyży 4/6 (etap II) oraz będzie przebudowywany budynek przy ul. Halnej 32 na potrzeby Zespołu Szkół Specjalnych nr 102

Zakłada się także modernizację budynków: przy ul. Grzybowskiej 47, 47a (Dzielnica Wola) oraz przy ul. Radzywińskiej 63 i ul. Śródkowej 16 (Dzielnica Praga Północ).

Kolejnym programem, na który zostaną przewidziane wydatki w 2018 roku i w latach następnych są „Centra Lokalne”. Celem tego programu jest stworzenie bazy dla rozwoju różnych form aktywności społecznej np. miejsc i placów miejskich, które będą skupiać i łączyć społeczność lokalną. W 2018 roku będzie finansowana budowa budynku wielofunkcyjnego z funkcjami społecznymi, kulturalnymi i integracyjnymi w osiedlu Falenica, przebudowa targowiska przy ul. Walcowniczej 14 w Dzielnicy Wawer, budowa Warszawskiego Centrum Lokalnego "Niedźwiadek" w Dzielnicy Ursus, Centrum Lokalnego w Dzielnicy Żoliborz (I etap). Kolejne inwestycje, w ramach zaplanowanych wydatków na program tworzenia centr lokalnych, będą sukcesywnie wprowadzane do planów inwestycyjnych w 2018 roku i latach następnych.

W 2018 roku zaplanowano kontynuację prac modernizacyjnych w budynku Pałacu Kultury i Nauki.

Przewidziano również wydatki na zagospodarowanie Nowego Centrum Warszawy. Projekt ma na celu stworzenie przestrzeni miejskich w centrum Warszawy, które nadadzą miastu nowy charakter.

W 2018 roku będą kontynuowane działania mające na celu tworzenie dogodnych warunków technicznych, organizacyjnych i logistycznych dla działań związanych ze wspieraniem kreatywnej przedsiębiorczości na terenie m.st. Warszawy (Warszawska Przestrzeń Technologiczna - Centrum Kreatywności Nowa Praga).

5.2.3. Gospodarka komunalna i ochrona środowiska

Zakłada się, że w 2018 roku i w latach następnych będą kontynuowane działania objęte programem „Dzielnica Wisła”, którego celem jest podniesienie atrakcyjności Wisły, wykorzystanie jej potencjału i walorów dla rozwoju różnych form wypoczynku. Realizowane będą takie przedsięwzięcia, jak: zagospodarowanie nadbrzeży Wisły na wysokości od Mostu Świętokrzyskiego do Płyty Desantu, modernizacja otoczenia Portu Czerniakowskiego, modernizacja ostróg rzecznych na prawym brzegu Wisły, budowa przystani, basenów i kąpielisk nad Wisłą.

Środki finansowe zostaną także zaplanowane na inwestycje modernizacyjne w Miejskim Ogrodzie Zoologicznym. W 2018 roku jest planowane zakończenie modernizacji alei głównej.

Przewiduje się dofinansowanie działań związanych z usuwaniem i unieszkodliwianiem wyrobów/odpadów zawierających azbest, likwidacją zbiorników bezodpływowych w związku z budową przyłączy kanalizacyjnych oraz wykorzystaniem lokalnych źródeł energii odnawialnej, ograniczenie niskiej emisji poprzez modernizację kotłowni.

Prowadzone będą działania mające na celu przekształcenie obecnie istniejącej infrastruktury parkowej w nowoczesną, przyjazną mieszkańcom przestrzeń do wypoczynku i rekreacji (Pole Mokotowskie, Park Żeromskiego w Dzielnicy Żoliborz oraz Park Ogrody Kosmosu w Dzielnicy Włochy).

Wśród zadań realizowanych przez dzielnice wydatki zostaną zaplanowane m.in. na budowę Parku Zachodniego w Dzielnicy Ochota, budowę EKOparku przy ul. Gierdziejewskiego - etap I w Dzielnicy Ursus.

1. WSTĘP

Tryb prac nad projektem budżetu m.st. Warszawy w ramach przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. (Dz.U. z 2013 r., poz. 885 z późn. zm.) reguluje uchwała Rady m.st. Warszawy Nr LXXXI/2334/2010 z dnia 8 kwietnia 2010 r. w sprawie trybu prac nad projektem uchwały budżetowej m.st. Warszawy, procedury uchwalania budżetu m.st. Warszawy oraz rodzaju i szczegółowości materiałów informacyjnych towarzyszących projektowi budżetu oraz ustalenia zakresu i formy informacji o przebiegu wykonania budżetu m.st. Warszawy za I półrocze roku budżetowego.

Zgodnie z załącznikiem nr 1 do ww. uchwały Prezydent m.st. Warszawy w terminie do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego rok budżetowy jest zobowiązany do opracowania i przekazania Radzie m.st. Warszawy założeń do projektu budżetu m.st. Warszawy.

Założenia do projektu budżetu m. st. Warszawy na rok 2018 zostały opracowane w oparciu o obowiązujące przepisy prawa i akty wewnętrzne, w tym w szczególności:

- ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 1870 z późn. zm.),
- ustawę z dnia 15 marca 2002 roku o ustroju miasta stołecznego Warszawy (Dz. U. nr 41, poz. 361 z późn. zm.),
- ustawę z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2015 poz. 513 z późn. zm.),
- statut Miasta Stołecznego Warszawy przyjęty uchwałą Rady m.st. Warszawy nr XXII/743/2008 z dnia 10 stycznia 2008 r. – Uchwała Nr XII/223/2015 Rady Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 28 maja 2015 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego uchwały w sprawie uchwalenia Statutu miasta stołecznego Warszawy,
- uchwałę Rady Miasta Stołecznego Warszawy nr XLVII/1422/2008 z 18 grudnia 2008 r. w sprawie przekazania dzielnicom m.st. Warszawy do wykonywania niektórych zadań i kompetencji m.st. Warszawy po zmianach wprowadzonych w drodze uchwał Rady nr XCIII/2729/2010 z 21 października 2010 r. i nr XCIV/2407/2014 z 6 listopada 2014 r.,
- uchwałę Rady Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 15 grudnia 2016 r., nr XXXVIII/960/2016 w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej m.st. Warszawy na lata 2017-2045.

Projekt budżetu m.st. Warszawy na 2018 r. będzie tworzony w oparciu o projekt Wieloletniej Prognozy Finansowej edycji 2018 r., w której zostaną określone możliwości budżetowe m.st. Warszawy w perspektywie krótko- i długoterminowej oraz finansowe i rzeczowe instrumenty determinujące warunki realizacji zadań.

2. ZAŁOŻENIA OGÓLNE

Podstawą konstrukcji projektu budżetu m. st. Warszawy na 2018 rok będą:

- aktualne przepisy prawne, w tym w szczególności ustawa o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 r. (Dz. U. z 2016 r., poz. 1870 z późn. zm.),
- Projekt Wieloletniej Prognozy Finansowej m.st. Warszawy edycji 2018,
- bieżący monitoring i analiza sytuacji finansowej Miasta na podstawie danych o realizacji budżetu,
- informacje o przewidywanych przez Ministerstwo Finansów kierunkach rozwoju sytuacji gospodarczej w kraju oraz prognozowanych parametrach makroekonomicznych przedstawione w dokumentach rządowych, w tym w zaktualizowanym Wieloletnim Planie Finansowym Państwa na lata 2017-2020 i w stanowiącym jego część Programie Konwergencji. Aktualizacja 2017 r. przyjętych przez Radę Ministrów 25 kwietnia 2017 r. i będących podstawą przygotowania projektu ustawy budżetowej państwa na 2018 r., w Założeniach do projektu budżetu państwa na 2018 r. oraz w Wytocznych dotyczących założeń makroekonomicznych na potrzeby wieloletnich prognoz finansowych jednostek samorządu terytorialnego. Aktualizacja – maj 2017 r.,
- analiza uwarunkowań zewnętrznych działania Miasta,
- planowana absorpcja środków z Unii Europejskiej w ramach okresu programowania UE na lata 2014-2020 i z innych źródeł zewnętrznych.

3. AKTUALNY STAN FINANSÓW M.ST. WARSZAWY

3.1. Realizacja budżetu m.st. Warszawy za 2016 r.

Rok 2016 zakończył się wypracowaniem nadwyżki budżetowej w wysokości 926 mln zł rozumianej jako różnica między zrealizowanymi dochodami w wysokości **14 716 mln zł a poniesionymi wydatkami w kwocie 13 790 mln zł**. Dodatni wynik budżetu ukształtował się pod wpływem wyższych od planowanych dochodów własnych Miasta, w tym m.in. z udziału w podatkach dochodowych budżetu państwa, tj. z PIT i z CIT oraz z PCC, jak też niższych wydatków bieżących w stosunku do założonych w planie, głównie w wyniku uzyskania oszczędności w związku z korzystnymi cenami w ramach przeprowadzonych w ub.r. postępowań przetargowych na zakupy towarów i usług, oszczędności w zakresie wydatków dotyczących zarządzania strukturami samorządowymi i z tytułu obsługi długu, jak też z powodu braku konieczności rozdysponowania części rezerw budżetowych.

Wynik budżetu operacyjnego liczony jako różnica między dochodami i wydatkami bieżącymi był dodatni i **wyniósł 1,3 mld zł**.

Środki z nadwyżki budżetowej za 2016 r. stanowią źródło finansowania zadań uwzględnionych w ramach WPF-u na lata 2017-2045, w tym planowanych wydatków majątkowych Miasta.

Stan zadłużenia Miasta na koniec 2016 r. został obniżony o 181 mln zł - w stosunku do odnotowanego na koniec 2015 r. - i wyniósł 5.677 mln zł. W relacji do dochodów ogółem stanowił 38,6%. Jest to wskaźnik niższy od zanotowanego w 2015 r. na poziomie 40,93%.

finansowane w 2018 r. są: budowa ul. Podobnej, Rzeszowskiej, ul. Przecławskiej, drogi od ul. Tarnogórskiej do przystanku PKP Zacisze-Wilno, ul. Bardowskiego. Kolejne przedsięwzięcia inwestycyjne, wskazane jako priorytetowe dla rozwiązania problemów infrastrukturalnych w Dzielnicy Targówek, będą sukcesywnie wprowadzane do planów inwestycyjnych w ramach wydatków zaplanowanych na program rozwoju układu drogowego Dzielnicy Targówek.

Zostaną także zaplanowane środki finansowe na inwestycje drogowe w Dzielnicy Białołęka w ramach programu „Poprawa układu drogowego w Dzielnicy Białołęka”. Celem inwestycji jest poprawa infrastruktury drogowej, zwiększenie płynności ruchu oraz bezpieczeństwa użytkowników ruchu samochodowego i pieszych. Zakres rzeczowy obejmuje modernizację m.in. takich ulic, jak: Kąty Grodzkie, Białołęka.

W ramach programu inwestycyjnego dzielnic zakłada się także finansowanie budowy m.in. ul. Piastów Śląskich na odc. ul. Osmańczyka - ul. Waldorffa na terenie Fortu Bema w Dzielnicy Bemowo, ul. Siecznej, ul. Projektowanej 14KL od ul. Berensona do ul. Ostródzkiej w Dzielnicy Białołęka, ul. Trzykrotki i ul. Bylicowej w Dzielnicy Wawer, ul. Zdrowej na odc. Wilanowska - droga L4 w Dzielnicy Wilanów, ul. Tynkarskiej (odc. ul. Solipska - ul. Chrobrego) w Dzielnicy Włochy.

Planuje się modernizację ul. Zdziarskiej w Dzielnicy Białołęka, przebudowę ul. Narbutta na odcinku od ul. Kazimierzowskiej do Al. Niepodległości w Dzielnicy Mokotów, przebudowę ul. Włodarzewskiej na odc. od ul. Uspiskowej do Al. Jerozolimskich w Dzielnicy Ochota, ul. Kobielskiej na odcinku Wiatraczna – Garwolińska w Dzielnicy Praga Południe, ul. Bruzdowej na odc. od ul. Prętowej do projektowanej trasy S2 w Dzielnicy Wilanów, ul. Szyszkowej w Dzielnicy Włochy, ul. Traktorzystki w Dzielnicy Wola, ul. Rydygiera na odc. od ul. Matysiakówny do ul. Przasnyskiej w Dzielnicy Żoliborz.

5.2.2. Ład przestrzenny i gospodarka nieruchomościami

W 2018 roku i w latach następnych zakłada się kontynuację programu budowy mieszkań komunalnych. Finansowana będzie budowa budynków komunalnych przy ul. Korkowej i ul. Włókienniczej w Dzielnicy Wawer, budynku komunalnego przy ul. Odrowąża w Dzielnicy Targówek, mieszkań komunalnych wraz z przedszkolem przy ul. Orłąt Lwowskich w Dzielnicy Ursus, przy ul. Kłobuckiej 14 - etap II w Dzielnicy Ursynów.

W 2018 roku i w latach następnych będą kontynuowane działania rewitalizacyjne w różnych obszarach, w tym w zakresie polityki lokalowej. W 2018 roku środki finansowe zostaną przeznaczone m.in. na modernizację zabytkowego budynku - Pałacyk Konopackiego, adaptację willi przy ul. Siarczanej 6 na Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Dzielnicy Targówek, rewitalizację budynków zabytkowych części Pragi (ul. Markowska 16) w Dzielnicy Praga Północ.

W ramach wydatków zaplanowanych na program „Rewitalizacja obszaru Pragi” kontynuowany będzie projekt „Ciepło sieciowe w budynkach komunalnych” w dzielnicach: Praga Południe, Praga Północ i Targówek, który ma na celu zapewnienie mieszkańcom tych dzielnic bezpiecznego i bardziej przyjaznego dla środowiska systemu dostawy ciepła.

Działania rewitalizacyjne będą także finansowane z wydatków planowanych na „Program modernizacji budynków komunalnych w obszarze rewitalizacji”. Na Pradze Południe rewitalizacją objęty zostanie obszar Kamionka (kwartały Skaryszewska, Kamionkowska, Mińska), natomiast na Targówku teren Targówka Przemysłowego.

z rozbudową II linii metra o kolejne trzy stacje na odcinku wschodnim - północnym: od szlaku za stacją "Dworzec Wileński" do stacji "Targówek 2" oraz trzy stacje na odcinku zachodnim: od szlaku za stacją "Rondo Daszyńskiego" do stacji "Księcia Janusza".

Ponadto, w 2018 roku będą finansowane prace przygotowawcze do kontynuacji budowy odcinka zachodniego od szlaku za stacją "Księcia Janusza" do stacji "Powstańców Śląskich", dokończenia budowy odcinka wschodniego - północnego II linii metra (do stacji „Bródno”) oraz dokończenia budowy odcinka zachodniego od szlaku za stacją "Powstańców Śląskich" do stacji "Półczyńska" wraz ze Stacją Techniczną - Postojową "Mory".

W celu poprawy skomunikowania Dzielnicy Białołęka z dzielnicami lewobrzeżnymi będzie budowana linia tramwajowa na Tarchomin i układ drogowy ul. Światowida i ul. Projektowanej. Miasto sfinansuje przedsięwzięcie w części obejmujące wykonanie prac projektowych, pozyskanie nieruchomości oraz budowę układu drogowego. W pozostałym zakresie inwestycja będzie realizowana i finansowana przez spółkę Tramwaje Warszawskie Sp. z o.o.

W zakresie drogownictwa zakłada się dalsze finansowanie takich przedsięwzięć, jak: modernizacja ciągu ulic Marsa - Żołnierska odc. węzeł Marsa - granica miasta, budowa Trasy Świętokrzyskiej na odc. od ul. Wybrzeże Szczecińskie do ul. Zabranieckiej, przebudowa ul. Marynarskiej na odc. ul. Taśmowa - ul. Rzymowskiego, przebudowa wiaduktów w ciągu Trasy Łazienkowskiej przy Agrykoli.

Zaplanowane zostaną także wydatki na budowę ul. Nowolazurowej na odc. od ul. Sternczej do ul. Górczewskiej, ul. Czerniakowskiej - bis, ul. Woronicza na odc. od ul. Etiudy Rewolucyjnej do ul. Żwirki i Wigury, rozbudowę ulic: Łodygowej na odc. od ul. Radzywińskiej do granicy miasta, Wybrzeże Helskie, przebudowę (rozbudowę) ul. Głębockiej na odc. od ul. Podwójnej do ul. Berensona oraz ul. Trakt Lubelski na odcinku od ul. Zwoleńskiej do ul. Borowieckiej.

Kontynuowane będą prace przygotowawcze: do budowy Obwodnicy Śródmiejskiej na odc. od Ronda Wiatraczna do ul. Radzywińskiej oraz budowy bezkolizyjnych przejazdów zlokalizowanych na linii kolejowej Warszawa – Terespol (budowa wiaduktu „Chelmyńska”, budowa tunelu „Rembertów” oraz tunelu „Wesoła”).

W 2018 r. zakłada się rozpoczęcie prac przygotowawczych związanych z budową parkingów podziemnych, II etapem Zintegrowanego Systemu Zarządzania Ruchem, rozbudową ul. Bartyckiej na odc. Czerniakowska – Gościńiec oraz budową ul. Nowocłuchowskiej na odcinku od ul. Łazurowej do ul. Szeligowskiej.

W 2018 roku planowane jest także finansowanie przebudowy placu Narutowicza, modernizacji placu Małachowskiego oraz przebudowy ul. Miodowej w celu utworzenia nowych, estetycznych przestrzeni publicznych dostępnych dla pieszych i rowerzystów.

Zgodnie z przyjętą polityką inwestycyjną zakłada się dalszy rozwój systemu dróg rowerowych w celu umożliwienia mieszkańcom szybkiego, sprawnego i bezpiecznego przejazdu przez miasto.

W celu poprawy bezpieczeństwa ruchu pieszego i samochodowego na terenie miasta kontynuowany będzie program budowy sygnalizacji świetlnej oraz przebudowy oświetlenia ulic.

Szeroki program w zakresie dróg o znaczeniu lokalnym będzie realizowany przez dzielnice m.st. Warszawy. Zaplanowano środki finansowe na program rozwoju układu drogowego w Dzielnicy Targówek, w ramach którego zakłada się budowę i przebudowę tras drogowych, realizację inwestycji mających na celu poprawę bezpieczeństwa ruchu pieszego, poprawę bezpieczeństwa ruchu w rejonie szkół podstawowych, rozwój infrastruktury rowerowej. Przykładem takich zadań, które będą

Indywidualny wskaźnik obsługi zadłużenia dla Warszawy w relacji do dochodów liczony zgodnie z algorytmem określonym w art. 243 ustawy o finansach publicznych wyniósł na koniec 2016 r. - po uwzględnieniu wyłączeń – 2,14% - wobec dopuszczalnego limitu spłat na poziomie – 11,54%.

3.2. Wykonanie budżetu Miasta na koniec maja 2017 r. oraz perspektywy jego realizacji.

Planowane na 2017 r. dochody budżetowe w kwocie 15.168 mln zł **zostały zrealizowane w okresie styczeń-maj br. w kwocie 6.943 mln zł**, co stanowi 45,78% planu rocznego.

Na planowane w skali roku 14.244 mln zł dochody bieżące w ciągu 5 miesięcy br. uzyskano 6.803 mln zł, stanowiące 47,76% planu.

W zakresie dochodów majątkowych realizacja w okresie 5 miesięcy br. wyniosła 140 mln zł wobec planu rocznego 925 mln zł i stanowi 15,16% planu.

Aktualnie **nie są identyfikowane zagrożenia dotyczące realizacji planu w zakresie głównych źródeł dochodów własnych budżetu** takich jak np. dochody z udziału w PIT, w CIT, z podatku PCC, czy z subwencji z budżetu państwa.

Zagrożenia dotyczą realizacji planu dochodów majątkowych. Wynikają one z utrzymywania się ograniczonej liczby zawieranych transakcji na warszawskim rynku nieruchomości, co skutkuje negatywnie na poziom możliwości do pozyskania dochodów z tego źródła.

Element niepewności dotyczy również dochodów z tytułu dofinansowania projektów realizowanych przy udziale środków z UE oraz dochodów z tytułu zwrotów podatku VAT w ramach rozliczeń bieżących VAT prowadzonych przez jednostki (głównie przez ZTM). Dochody z powyższych źródeł będą uzależnione od poziomu wydatków poniesionych na projekty współfinansowane z UE i od realizacji składanych przez Miasto wniosków o płatność przez podmioty do tego powołane. Powyższe dochody determinowane będą także poziomem zrealizowanych przez jednostki wydatków bieżących i majątkowych podlegających rozliczeniom podatku VAT, w zakresie działalności bieżącej Miasta dotyczących głównie zakupu usług komunikacyjnych, a w zakresie działalności majątkowej odnoszących się przede wszystkim do projektów w obszarze transportu i komunikacji (rozbudowa metra II linia).

W drodze uchwały Rady m.st. Warszawy Nr LI/1244/2017 z dnia 22 czerwca br. dokonana została korekta budżetu m.st. Warszawy na 2017 r. Wśród zmian znalazło się m.in. zmniejszenie planu dochodów ze sprzedaży nieruchomości o kwotę 126 mln zł z powodu braku możliwości sprzedaży w br. tzw. Serka Bielańskiego w konsekwencji nieuchwalonego miejskiego planu zagospodarowania przestrzennego.

Łącznie **dochody budżetowe** w wyniku planowanych zmian **zmniejszone zostały do kwoty 14.942 mln zł.**

Plan wydatków budżetowych na br., na skutek przede wszystkim weryfikacji harmonogramów realizacji zadań majątkowych w ramach programu inwestycyjnego Miasta realizowanego w oparciu o WPF, został **zmniejszony do kwoty 16.340 mln zł.**

Zakłada się, że **na koniec 2017 r. deficyt budżetu** jako różnica między ww. wielkościami budżetu będzie **nie większy niż 1,4 mld zł** i zostanie w całości sfinansowany środkami własnymi pochodzącymi z rozliczeń z lat ubiegłych.

Przewiduje się, że dług Miasta na koniec 2017 r. będzie nie wyższy niż **5.126 mln zł**, co oznacza jego znaczący spadek – o 542,5 mln zł - wobec stanu długu na koniec 2016 r. W konsekwencji wskaźnik obsługi długu w relacji do dochodów zmniejszy się względem 2016 r. do ok. 34,31%.

W efekcie planowany w 2017 r. indywidualny wskaźnik obsługi zadłużenia obliczony zgodnie z zasadami określonymi w art. 243 ustawy o finansach publicznych, po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń, wyniesie 5,30% wobec maksymalnego wskaźnika obsługi długu 11,51%.

3.3. Ocena budżetu przez organy nadzoru i agencje ratingowe

W dniu 27 kwietnia 2017 roku Regionalna Izba Obrachunkowa w uchwale nr Wa182.2017 pozytywnie zaopiniowała **sprawozdanie z wykonania budżetu Miasta Stołecznego Warszawy za rok 2016**. W ocenie Składu Orzekającego Regionalnej Izby Obrachunkowej sprawozdanie spełniło wymogi określone obowiązującymi przepisami prawa. Sprawozdanie z wykonania budżetu jest dostępne na stronie internetowej Miasta pod adresem www.um.warszawa.pl w sekcji *BIP* > *Menu przedmiotowe* > *Budżet i polityka finansowa m.st. Warszawy* > *Wykonanie budżetu* > *Wykonanie budżetu*.

Sprawozdania finansowe m.st. Warszawy poddawane są ocenie niezależnego biegłego rewidenta. Ostatnia **opinia** biegłego rewidenta dotycząca sprawozdania finansowego za 2016 r. wskazuje, iż „**sprawozdanie finansowe jednostki samorządu terytorialnego m.st. Warszawa we wszystkich istotnych aspektach przekazuje rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej jednostki na dzień 31.12.2016 r., jak też jej wynik finansowy za rok obrotowy od 1.01.2016 r. do 31.12.2016 r., zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami ustawy o rachunkowości i przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości**”. Sprawozdanie finansowe jest dostępne na stronie internetowej Miasta pod adresem www.um.warszawa.pl w sekcji *BIP* > *Menu przedmiotowe* > *Budżet i polityka finansowa m.st. Warszawy* > *Sprawozdania finansowe m.st. Warszawy* > *Sprawozdanie finansowe miasta stołecznego Warszawy*.

Miasto Stołeczne Warszawa poddane jest ocenie dwóch międzynarodowych agencji ratingowych. W dniu 18 maja 2017 r. **agencja ratingowa Moody's potwierdziła rating wiarygodności kredytowej dla zobowiązań walutowych m.st. Warszawy na poziomie A2** przy czym zmieniła jego **perspektywę** z negatywnej na **stabilną** w konsekwencji wcześniejszej zmiany perspektywy międzynarodowego ratingu kraju z negatywnej na stabilną. Jest to najwyższa możliwa do osiągnięcia zagraniczna ocena wiarygodności kredytowej jednostki samorządu terytorialnego w Polsce, równa ocenie ratingowej kraju. Kluczowe **przesłanki dla nadania przez agencję ratingu stanowią**, m.in. **poprawiające się wyniki operacyjne i finansowe, odpowiedni poziom środków finansowych do realizacji zadań bieżących i inwestycyjnych, odpowiednia sytuacja płynnościowa Miasta, obniżający się poziom zadłużenia, aktywne zarządzanie budżetem przy zachowaniu dyscypliny fiskalnej**.

Agencja ratingowa Fitch Ratings w dniu 12 czerwca 2017 roku potwierdziła krajowy długoterminowy rating miasta stołecznego Warszawy nadany 18 maja 2009 roku z oceną AAA(pol) z perspektywą stabilną, tj. na poziomie najwyższym z możliwych. Fitch Ratings potwierdził

5.1.10. Wydatki dzielnic

Zakłada się kontynuowanie w 2018 r. procesu uzyskiwania jak najwyższej efektywności wydatkowanych środków na realizację zadań bieżących, w oparciu o zunifikowane mechanizmy naliczania środków do dyspozycji każdej z dzielnic.

W sferze oświaty i wychowania (dział 801) i edukacyjnej opieki wychowawczej (dział 854) **zakłada się ustalanie środków finansowych przeznaczonych do dyspozycji dzielnic w tym obszarze w oparciu o jednolity w skali Miasta standard wydatków bieżących w przeliczeniu na jedno dziecko/ucznia uczęszczającego do placówek oświatowo-wychowawczych ustalony na podstawie liczby uczniów przeliczeniowych**.

W zakresie pozostałych wydatków bieżących zakłada się kontynuację polityki budżetowej polegającej na stopniowym – w zależności od możliwości dochodowych m.st. Warszawy – wyrównywaniu dysproporcji rozwojowych między dzielnicami biorąc pod uwagę wydatki w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

Priorytety w zakresie wydatków oraz wewnętrzną strukturę załączników dzielnicowych na 2018 r. wyznacza – podobnie jak w poprzednich latach - Zarządy dzielnic.

5.2. Wydatki majątkowe

Zakładane nakłady inwestycyjne na lata 2017-2023 wynikające z Wieloletniej Prognozy Finansowej m.st. Warszawy 2017-2045 opiewają na łączną kwotę 17,2 mld zł, z tego na 2018 przewiduje się przeznaczyć 3,6 mld zł.

Podstawą planowania wydatków majątkowych na 2018 rok będzie przyjęty program inwestycyjny. Nowe przedsięwzięcia będą wprowadzane do planów inwestycyjnych przy uwzględnieniu potrzeb rozwojowych i możliwości budżetowych Miasta. Po raz kolejny będą realizowane projekty inwestycyjne wybrane przez mieszkańców stolicy w procedurze budżetu partycypacyjnego.

Podobnie, jak to miało miejsce w poprzednich latach, na poziom inwestowania w infrastrukturę techniczną Miasta będą miały wpływ wydatki inwestycyjne zaplanowane przez spółki miejskie, które z własnych środków realizują zamierzenia inwestycyjne z zakresu: transportu miejskiego, rozwoju sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz oczyszczania Miasta.

Założenia dotyczące wydatków majątkowych zaprezentowane zostały w układzie sfer i obejmują łącznie inwestycje ogólnomiejskie i dzielnicowe.

Zakłada się, że **w ramach inwestycji ogólnomiejskich i dzielnicowych** realizowane będą zadania w następujących obszarach:

5.2.1. Transport i komunikacja

W 2018 roku zakłada się kontynuację działań mających na celu rozwój infrastruktury transportu publicznego oraz układu drogowego, zgodnie z przyjętymi priorytetami inwestycyjnymi Miasta w tym obszarze.

W obszarze transportu publicznego prowadzone będą kapitałochłonne działania inwestycyjne związane z rozwojem sieci metra. Wydatki zostaną zaplanowane na finansowanie prac związanych

- nowy program polityki zdrowotnej pn. „Stołeczna kampania na rzecz wspierania osób dotkniętych niepłodnością z wykorzystaniem metod zapłodnienia pozaustrojowego w latach 2017-2019”.

W zakresie pozostałych wydatków bieżących przewiduje się, w szczególności:

- sfinansowanie niezbędnych remontów w podmiotach leczniczych, o charakterze interwencyjnym wynikających przede wszystkim z zaleceń organów kontrolnych, tj. Państwowej Straży Pożarnej, Państwowej Inspekcji Sanitarnej i Narodowego Funduszu Zdrowia,
- pokrycie ujemnego wyniku finansowego SPZOZ jeżeli wynik ten, skorygowany o amortyzację, przyjmuje wartość ujemną – do wysokości tej wartości, do czego obliguje art. 59 ust. 2 ustawy o działalności leczniczej (Dz. U. z 2015 r., poz. 618),
- zapewnienie obsady dyżurowej na stanowisku Koordynatora ds. Organizacji Ochrony Zdrowia,
- powołanie i funkcjonowanie instytucji koronera (podmiotów leczniczych zajmujących się wystawianiem przez lekarzy aktów zgonów w szczególności osób o nieustalonej tożsamości zmarłych w miejscach publicznych na terenie m.st. Warszawy – i finansowanie jego działalności),
- realizację programu promocji zdrowia pn. „Warszawskie Dni Zdrowia” – organizacja wykładów dla mieszkańców m.st. Warszawy w dzielnicach nt. poprawy stanu zdrowia i związanej z nim jakości życia poprzez edukację zdrowotną z zakresu:
 - zwiększenia wczesnej wykrywalności chorób,
 - zapobiegania chorobom poprzez kontrolowanie czynników ryzyka,
 - utrwalania prawidłowych wzorców zdrowego stylu życia.

5.1.9. Obsługa długu

Podstawową pozycję w tym zakresie stanowią będą:

- wydatki na obsługę długu m.st. Warszawy, na które składają się:
 - wydatki z tytułu spłaty odsetek od kredytów, pożyczek i wyemitowanych obligacji na rynku krajowym,
 - wydatki na prowizje i opłaty bankowe z tytułu zaciąganych kredytów i pożyczek oraz wyemitowanych obligacji,
 - wydatki z tytułu przypadających w 2018 r. potencjalnych spłat rat kapitałowych i odsetek z tytułu udzielonych przez Miasto poręczeń. Dotyczy to głównie kredytów zaciągniętych w poprzednich latach przez samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, dla których Miasto jest podmiotem tworzącym, z przeznaczeniem na ich restrukturyzację,
 - wydatki z tytułu spłaty kredytu wraz z odsetkami stanowiącego zobowiązanie przejęte po przekształconym SPZOZ.

Zakłada się, że wydatki z tytułu obsługi długu będą stanowiły ok. 2% dochodów budżetowych.

Jednocześnie długoterminowy rating krajowy dla programu emisji obligacji do kwoty 4 mld zł oraz wszystkich emisji dokonanych przez Miasto w ramach tego programu.

Pełna analiza potencjału kredytowego Warszawy dostępna jest na stronach internetowych ww. agencji ratingowych odpowiednio www.moodys.com i www.fitchpolka.com.pl.

4. PERSPEKTYWA FINANSOWA DLA M. ST. WARSZAWY NA ROK 2018 I NA LATA NASTĘPNE

4.1. Perspektywa makroekonomiczna

Zgodnie z rządową prognozą makroekonomiczną na lata 2017-2020 przedstawioną w Programie Konwergencji - Aktualizacja 2017 r. z kwietnia br. oraz w Założeniach do projektu budżetu państwa na 2018 r. z czerwca br., w 2017 roku wzrost PKB ma wynieść 3,6% czyli o 0,9 pkt. proc. powyżej poziomu z 2016 r. Podstawowym czynnikiem wzrostu pozostanie popyt konsumpcyjny gospodarstw domowych przy istotnym – w stosunku do 2016 r. – wzroście udziału inwestycji w tworzeniu PKB w związku z przyspieszeniem wykorzystania środków unijnych z perspektywy finansowej 2014-2020. W kolejnych latach zakłada się, że realne tempo wzrostu PKB będzie stopniowo przyspieszać i wyniesie 3,8% w 2018 r. oraz po 3,9% w latach 2019-2020. Po okresie deflacji od 2017 r. średnioroczne zmiany wskaźnika wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych będą stopniowo podążać w kierunku celu inflacyjnego NPB (+/- 2,5%). W 2017 r. wskaźnik średniorocznej inflacji powinien ukształtować się na poziomie 1,8%, by w latach 2018-2019 wynieść po 2,3% i w horyzoncie 2020 r. osiągnąć poziom 2,5%.

Oczekuje się, że w 2017 r. przeciętne zatrudnienie w gospodarce polskiej wzrośnie przeciętnie o 3,2%. W 2018 r. tempo tego wzrostu obniży się do około 0,8% , przy czym zakłada się ustabilizowanie się liczby pracujących w sektorze instytucji rządowych i samorządowych. Oczekiwane jest dalsze systematyczne zmniejszanie stopy bezrobocia, która na koniec 2017 r. spadnie do poziomu 7,2%, a na koniec 2018 r. wyniesie 6,4% wobec 8,3% z końca 2016 r.

Wg prognoz w 2017 r. nominalne tempo wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej wyniesie 4,8%. W kolejnych latach wyniesie ono 4,7% w 2018 r., 5,1% w 2019 r. i 5,3% w 2020.

Komisja Europejska w prognozie z maja br. przewiduje, że w latach 2017-2018 wzrost gospodarczy będzie dodatni we wszystkich państwach UE i powinien wynieść 1,9 proc. zarówno w br., jak i w 2018 r., natomiast wzrost ten w strefie euro ukształtuje się na poziomie 1,7 proc. W 2017 r. oraz 1,8 proc. w 2018 r.

Komisja Europejska w przywołanym wyżej dokumencie podwyższyła prognozę tempa wzrostu PKB Polski w 2017 r. do 3,5% z prognozowanych w lutym br. 3,2%. oraz w 2018 r. do 3,2% z 3,1%. Prognozę wzrostu PKB dla Polski na 2017 r. podwyższył też Międzynarodowy Fundusz Walutowy z 3,3% do 3,4%.

Agencja ratingowa Moody's podwyższyła szacunek PKB Polski na 2017 r. do 3,2 % z 2,9 %. Jednocześnie 12 maja 2017 r. Agencja Moody's nie zmieniła ratingu Polski, ale podniosła jego perspektywę do stabilnej z negatywnej. Agencja S&P Global Ratings potwierdziła dotychczasowy

rating Polski. Perspektywa ratingu jest stabilna. W grudniu ub.r. Agencja S&P podniosła perspektywę ratingu Polski z negatywnej do stabilnej.

NBP w projekcji dotyczącej inflacji z marca br. przedstawił prognozę PKB którą podwyższył z 3,6% do 3,7%.

Zakłada się, że podstawą projektu budżetu m.st. Warszawy na 2018 r. będą **parametry makroekonomiczne** przyjęte przez Ministerstwo Finansów w Wieloletnim Planie Finansowym Państwa na lata 2017-2020 oraz Programie Konwergencji. Aktualizacja 2017, a także w Założeniach do projektu budżetu państwa na 2018 r., w tym w szczególności:

- dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych (średnioroczna)	102,3%
- dynamika realna Produktu Krajowego Brutto	103,8%
- dynamika nominalna przeciętnego wynagrodzenia brutto	
w gospodarce narodowej	104,7%
- dynamika przeciętnego zatrudnienia w gospodarce narodowej	100,8%

4.2. Główne kierunki działania m.st. Warszawy na tle uwarunkowań finansowych i formalno-prawnych

Budżet Miasta na 2018 r. i w perspektywie wieloletniej zarówno na etapie planowania, jak i realizacji będzie podporządkowany strategicznym celom i uwarunkowaniom polityki budżetowej w horyzoncie wieloletnim. Należą do nich w szczególności: **redukcja deficytu budżetowego** prowadzona w sposób niezagrażający rozwojowi Miasta oraz **ograniczenie przyrostu zadłużenia** poprzez utrzymanie jego poziomu poniżej wewnętrznego limitu zadłużenia w relacji do dochodów, tj. na poziomie nieprzekraczającym 55%. Priorytetem pozostanie **zachowanie prorozwojowej orientacji budżetu** w warunkach ograniczeń wynikających z działania dwóch systemowych reguł fiskalnych określonych w art. 242 i 243 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tj. utrzymania dodatniej różnicy między dochodami a wydatkami bieżącymi oraz nieprzekraczania zindywidualizowanego limitu obsługi zadłużenia). Temu celowi służyć będzie **realizacja wieloletniego programu inwestycyjnego** uwzględniającego projekty finansowane przy udziale środków z budżetu UE w ramach alokacji 2014-2020 na podstawie już podpisanych umów o dofinansowanie oraz projekty znajdujące się w trakcie procedur wdrożonych w celu uzyskania dofinansowania. Program inwestycyjny został określony przy zachowaniu równowagi między potrzebami rozwojowymi Warszawy a możliwościami budżetowymi Miasta. Część zadań z zatwierdzonym współfinansowaniem ze środków unijnych znajduje się w fazie zaawansowanego procesu inwestycyjnego. Zostało to odzwierciedlone w już poniesionych przez Miasto wydatkach przy uzyskanej refundacji ich części ze środków unijnych z planowaną koncentracją wydatków i dochodów z UE w latach 2018-2019. Dotyczy to przede wszystkim rozbudowy II linii metra wraz z infrastrukturą towarzyszącą i zakupem taboru – etap II w formule 3+3, w ramach którego planowana jest budowa 3 stacji w kierunku wschodnio-północnym i 3 stacji w kierunku zachodnim.

W planach rozwojowych Miasta uwzględnione jest, przy wsparciu środkami finansowymi z UE, kontynuowanie rozbudowy metra II linia w ramach III etapu w formule 2+3 z założeniem dokończenia rozbudowy odcinka wschodnio-północnego o dalsze 3 stacje i rozbudowę odcinka zachodniego o 2 stacje wraz z zakupem taboru.

5.1.8. Ochrona zdrowia

Priorytetowe zadania w tym zakresie, zaplanowane na rok 2018 i spójne ze Strategią Rozwoju m.st. Warszawy do 2020 oraz Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2009-2020 i Warszawskim Programem Profilaktyki i Promocji Zdrowia na lata 2012-2016 stanowią realizowane przez podmioty lecznicze i w wyszczególnionym niżej zakresie przez organizacje pozarządowe i adresowane do mieszkańców m.st. Warszawy programy polityki zdrowotnej.

Programy polityki zdrowotnej są w szczególności skierowane do wszystkich grup wiekowych ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży, przyszłych rodziców i osób starszych.

Najważniejsze programy adresowane do ww. grup społecznych obejmują:

Programy wieloletnie realizowane na podstawie już zawartych lub planowanych umów, do których należą, w szczególności:

- program polityki zdrowotnej w zakresie edukacji przedporodowej pn. „Szkoła rodzenia”,
- program szczepień ochronnych przeciwko grypie populacji z grupy szczególnego ryzyka (osób od 65 roku życia) pn. „Grypa 65+”,
- program opieki zdrowotnej nad kombatantami,
- program polityki zdrowotnej „Ocena sprawności i wydolności fizycznej oraz predyspozycji do uprawiania dyscyplin sportowych przez dzieci i młodzież zamieszkałą w m.st. Warszawie”,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi - zadanie publiczne w zakresie ochrony i promocji zdrowia dotyczące wspierania programów opieki nad pacjentami przewlekle chorymi,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi - zadanie publiczne w zakresie ochrony i promocji zdrowia dotyczące wspierania programów promocji zdrowia i programów rehabilitacyjnych,
- program polityki zdrowotnej w zakresie profilaktyki zakażeń pneumokokowych pn. „Zdrowie, Mama i Ja – etap II”,
- program polityki zdrowotnej w zakresie profilaktyki i korekcji wad postawy dla uczniów klas IV szkół podstawowych na terenie m.st. Warszawy,
- program profilaktyki zdrowotnej w zakresie poprawy stanu zdrowia jamy ustnej dla uczniów klas II szkół podstawowych na terenie m.st. Warszawy,
- program badań przesiewowych słuchu dla uczniów klas I i VI szkół podstawowych na terenie m.st. Warszawy,
- program profilaktyczny wczesnego wykrywania wad wzroku i zezów dla uczniów klas II szkół podstawowych na terenie m.st. Warszawy,

Programy realizowane w cyklach rocznych, do których należą, m.in.

- program promocji zdrowia „Zdrowy Uczeń”,
- program polityki zdrowotnej obejmujący szczepienie przeciwko grypie osób bezdomnych przebywających w noclegowniach i schroniskach dofinansowywanych przez m.st. Warszawa,
- program polityki zdrowotnej obejmujący szczepienie przeciwko grypie osób przebywających w Stołecznym Centrum Opiekuńczo – Leczniczym Sp. z o.o.,
- program polityki zdrowotnej pn. „Program wczesnego wykrywania choroby nadciśnieniowej u młodzieży szkolnej pomiędzy 18 a 19 rokiem życia”,
- pilotażowy program polityki zdrowotnej w zakresie rehabilitacji dla pacjentów Stołecznego Centrum Opiekuńczo Leczniczego Sp. z o.o.,

➤ **W 2018 roku, na podstawie Uchwały nr XXX/631/2004 Rady m.st. Warszawy z dnia 27 maja 2004 roku w sprawie osiedlenia się w Warszawie repatriantów i ich rodzin:**

- będzie kontynuowana pomoc finansowa na zagospodarowanie i bieżące utrzymanie dla rodzin repatriantów zaproszonych do osiedlenia się przez Prezydenta m.st. Warszawy (środki m.st. Warszawy),
- będą wypłacane świadczenia dla repatriantów przyznawane decyzjami Ministra Spraw Wewnętrznych, a także dokonywane zwroty części kosztów związanych z remontami i adaptacją lokali mieszkalnych repatriantów oraz kosztów związanych z aktywizacją zawodową repatriantów (środki Wojewody Mazowieckiego).

➤ **Realizacja zadań z obszaru pomocy społecznej realizowane przy współpracy jednostek dzielnicowych:**

Zapewnienie w załącznikach dzielnicowych do budżetu środków na:

- umowy z organizacjami pozarządowymi w zakresie przeciwdziałania ubóstwu i pomoc najuboższym, w tym prowadzenie magazynów żywnościowych i odzieżowych,
- realizację świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz świadczeń wychowawczych,
- realizację zadań ośrodków pomocy społecznej, w tym na zatrudnienie asystentów rodziny (od 2015 r. obowiązek ustawowy) oraz realizację usług opiekuńczych dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.

➤ **W ramach instrumentu finansowego Zintegrowane Inwestycje Terytorialne dostępnego w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Mazowieckiego 2014-2020 będą realizowane 3 projekty:**

- „Wirtualny Warszawski Obszar Funkcjonalny”,
- „Budowa i wdrożenie zintegrowanego systemu wsparcia usług opiekuńczych opartego na narzędziach TIK na terenie Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego (E-Opieka)”,
- „Żłobek dla malucha- szansa na powrót do aktywności zawodowej osób sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3”.

Ponadto zaplanowane zostały następujące przedsięwzięcia:

- działania na rzecz zwiększenia efektywności zarządzania projektami społecznymi realizowanymi na poziomie ogólnomiejskim, zwłaszcza w zakresie ich monitoringu i ewaluacji,
- kontynuacja działań mających na celu zwiększenie efektywności zadań realizowanych na poziomie ogólnomiejskim poprzez testowanie i wdrożenie rozwiązań teleinformatycznych,
- realizacja kolejnego etapu wdrażania regulacji wynagrodzeń pracowników ośrodków pomocy społecznej m.st. Warszawy wynikających z procesu wartościowania stanowisk pracy przeprowadzonego w okresie 2015-2016.

W ramach projektów ujętych w wieloletnim programie inwestycyjnym i współfinansowanych z budżetu UE istotne znaczenie mają też zadania planowane do realizacji wspólnie z innymi samorządami przy wykorzystaniu formy współpracy określonej jako Zintegrowane Inwestycje Terytorialne, w tym m.in. dotyczące rozwoju sieci tras rowerowych.

W 2018 r. zakłada się przeznaczenie na cele rozwojowe środków finansowych w kwocie ponad 3 mld zł, co ma związek z realizacją projektów finansowanych przy udziale środków z budżetu unijnego w ramach perspektywy finansowej 2014-2020, w tym w szczególności dotyczących rozbudowy II linii metra, jak też projektów drogowych, w szczególności modernizacji ciągu ulic Marsa-Żołnierska, przebudowy ul. Marynarskiej oraz realizacji innych projektów finansowanych głównie z własnych środków budżetowych, takich jak: budowa Trasy Świętokrzyskiej na odcinku od ul. Wybrzeże Szczecińskie do ul. Zabranieckiej, budowa ul. Nowolazurowej oraz ul. Czerniakowskiej bis.

Priorytetem w zakresie planowania wydatków bieżących będzie zapewnienie prawidłowego funkcjonowania obiektów i urządzeń miejskiej infrastruktury technicznej i społecznej oraz zaspokojenie bieżących potrzeb finansowanych w obszarze wydatków elastycznych na poziomie adekwatnym do możliwości budżetowych Miasta w związku z realizacją zadań Miasta jako gminy i powiatu, w tym zadań powierzonych do realizacji dzielnicom.

Wśród wydatków bieżących w 2018 r. wystąpią wydatki z tytułu:

- obligatoryjnej wpłaty do budżetu państwa z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin i powiatów („janosikowe”),
- obsługi długu w związku z zaciągniętymi w poprzednich latach, długoterminowymi zobowiązaniami z tytułu kredytów i pożyczek oraz wyemitowanych papierów wartościowych, jak też kosztów spłaty zobowiązań przejętych po przekształconym SPZOZ, potencjalnych spłat z tytułu udzielonych przez Miasto poręczeń i gwarancji,
- odszkodowań za nieruchomości warszawskie przejęte w latach poprzednich, w tym wynikające z „dekretu Bieruta” z dnia 26 października 1945 r. w związku z art. 215 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, odszkodowaniami za nieruchomości przejęte pod drogi publiczne przed 1999 r. na podstawie art. 73 ustawy z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną oraz na podstawie art. 98 ustawy o gospodarce nieruchomościami, odszkodowaniami w związku z roszczeniami właścicieli nieruchomości na skutek uchwalenia lub zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w związku z art.36 ust. 1 pkt. 1, art. 36 ust.1 pkt. 2, art. 36 ust. 3,5 i art. 37 ust. 3 i 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r.,
- przedsięwzięć wieloletnich, które zostały uwzględnione w Wieloletniej Prognozie Finansowej m.st. Warszawy na lata 2017-2045 w części dotyczącej 2018 r. przy znaczącym rozszerzeniu wieloletniego programu inwestycyjnego Miasta w perspektywie do 2023 r. w związku z realizacją projektów finansowanych przy udziale środków w ramach perspektywy finansowej UE 2014-2020,
- przekazanych w bieżącym roku i planowanych do przekazania w przyszłym roku do użytkowania i do bieżącego utrzymania inwestycji, w tym w szczególności w zakresie infrastruktury transportowej oraz w obszarze infrastruktury społecznej, w szczególności w sferze oświaty, zdrowia i kultury.

W 2018 r. będą też kontynuowane i rozwijane mechanizmy zachęt dla mieszkańców do rozliczania podatków w Warszawie z wykorzystaniem udogodnień dotyczących Karty Warszawiaka i Karty Młodego Warszawiaka zakładających też preferencje dla rodzin, w tym dla rodzin wielodzietnych. Przewidywany jest dalszy rozwój ww. instrumentów w kierunku poszerzania zakresu ulg i zniżek oraz zwiększania liczby jednostek będących partnerami Karty Warszawiaka i Karty Młodego Warszawiaka.

W 2018 r. kontynuowane będą też działania sprzyjające utrzymywaniu stabilności i bezpieczeństwa finansów oraz chroniące potencjał rozwojowy m.st. Warszawy, polegające m.in. na:

- optymalizacji absorpcji środków z UE w ramach nowego okresu programowania na lata 2014-2020 i z innych źródeł zewnętrznych,
- kształtowaniu zobowiązań dłużnych na poziomie zapewniającym utrzymanie wskaźnika obsługi długu wynikającego z art. 243 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych w ramach dopuszczalnego limitu,
- prowadzeniu aktywnej polityki w zakresie opłat lokalnych i taryf za usługi świadczone na rzecz mieszkańców i wykorzystywaniu innych instrumentów finansowych z zamiarem stymulowania lokalnej społeczności do określonych działań i postaw oraz realizacji celów społecznych,
- tworzeniu sprzyjających warunków dla rozwoju partycypacji obywatelskiej, m.in. poprzez wykorzystanie formy budżetu partycypacyjnego.

4.3. Kształtowanie budżetu w ramach możliwości finansowych określonych w WPF m.st. Warszawy

4.3.1. Założenia dotyczące dochodów budżetowych

Ustalenie projektowanych kwot dochodów budżetowych na rok 2018 i na lata następne nastąpi w oparciu o:

- prognozy podstawowych wskaźników makroekonomicznych na 2018 r.,
- przewidywane wykonanie dochodów budżetowych w roku 2017,
- przewidywane skutki dla dochodów Miasta w 2018 r. i w latach następnych ryzyk w otoczeniu makroekonomicznym,
- przepisy podatkowe i prognozowane stawki podatków i opłat lokalnych,
- informacje uzyskane z Ministerstwa Finansów i Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego o przyznanych Miastu kwotach subwencji i dotacji oraz prognozowanych wpływach z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych,
- informacje urzędów skarbowych na temat przewidywanych dochodów z tytułu udziału w podatku od osób prawnych i z innych podatków realizowanych za pośrednictwem tych urzędów,
- dostępne dokumenty rządowe, w tym w szczególności zaktualizowany Wieloletni Plan Finansowy Państwa na lata 2017-2020 (z kwietnia br.) i stanowiący integralną część tego Planu Program Konwergencji – Aktualizacja 2017 (z kwietnia br.), Założenia do projektu budżetu państwa na 2018 r. (przyjęte w czerwcu br.).

- zwiększenie aktywności społecznej i samodzielności mieszkańców poprzez zapewnienie poradnictwa specjalistycznego, w tym prawnego i obywatelskiego dla rodzin w trudnej sytuacji życiowej związanej m.in. z problemami mieszkaniowymi, zadłużeń, kredytów, eksmisji,
- zapewnienie nieodpłatnej pomocy prawnej osobom uprawnionym (zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej).

➤ W ramach realizacji zadań statutowych i ustawowych realizowane będą następujące działania:

- Zadania wynikające ze Społecznej Strategii Warszawy *cel III Integracja i reintegracja społeczna i zawodowa* z Programu "Rodzina", realizowane w obszarze organizacji wsparcia dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze (rozwój asystentury rodzinnej), w tym zapewnienie środków finansowych na:
 - organizację szkoleń dla asystentów rodziny oraz pracowników socjalnych w zakresie prowadzenia pracy z rodzinami przeżywającymi trudności opiekuńczo-wychowawcze,
 - zapewnienie środków finansowych na funkcjonowanie rodzin wspierających pracę asystenta rodziny oraz na szkolenia dla tych rodzin,
 - wzrost stanu zatrudnienia asystentów rodziny, także poprzez zlecanie zadań z zakresu wspierania rodziny organizacjom pozarządowym,
 - organizowanie innych form pracy z rodzinami wspierających działania asystenta – usługi opiekuńcze dla rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi,
 - opracowanie narzędzia informatycznego w celu sporządzania sprawozdań z realizacji asysty rodzinnej.
- Zapewnienie środków na przeciwdziałanie ubóstwu i zwiększanie pomocy dla najuboższych mieszkańców Warszawy.
- Zadania wynikające z Programu strategicznego wynikające ze Społecznej Strategii Warszawy *cel III Integracja i reintegracja społeczna i zawodowa*, Program "Modernizacja systemu pomocy społecznej", realizowane poprzez:
 - prowadzenie diagnoz i ewaluacji działań z zakresu pomocy społecznej w m.st. Warszawie, sporządzanie ekspertyz i opinii dotyczących modernizacji systemu pomocy społecznej w m.st. Warszawie oraz w zakresie standaryzacji usług społecznych dla mieszkańców Warszawy,
 - dalsze wdrażanie modelu rozdzielania pracy socjalnej od postępowań administracyjnych, w tym szkolenia dla pracowników ośrodków pomocy społecznej,
 - zapewnienie środków na prowadzenie nowej jednostki organizacyjnej m.st. Warszawy - Centrum Usług Społecznych „Społeczna Warszawa” oraz modernizację usług opiekuńczych dla osób starszych i niepełnosprawnych (zadanie własne Miasta).

➤ **Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.**

Celem Programu jest ograniczanie występowania zjawiska przemocy w rodzinie oraz tworzenie spójnego, kompleksowego i profesjonalnego systemu skutecznej pomocy osobom, które doznają różnych form przemocy m. in. poprzez:

- działania informacyjno – edukacyjne dot. zjawiska przemocy w rodzinie oraz realizację specjalistycznej oferty pomocy świadczonej przez instytucje i organizacje pozarządowe,
- realizację programów profilaktycznych, w tym w szczególności w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą,
- poprawę relacji w rodzinach poprzez zwiększenie kompetencji interpersonalnych i opiekuńczo-wychowawczych rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą,
- zapewnienie bezpieczeństwa ofiarom przemocy w rodzinie, w tym w szczególności kobietom i dzieciom, poprzez prowadzenie interwencji i zapewnienie miejsc w placówkach stacjonarnych,
- poprawę funkcjonowania ofiar przemocy w rodzinie poprzez świadczenie przez jednostki pomocy społecznej i organizacje pozarządowe kompleksowej pomocy w formie bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego, indywidualnego i grupowego wsparcia psychologicznego, pomocy terapeutycznej, pracy socjalnej, pracy asystenta rodzinnego, aktywizacji zawodowej, coachingu i innych form wsparcia w środowisku lokalnym – zwiększenie dostępności i różnorodności oferty oraz rozwijanie zróżnicowanych form wsparcia,
- zapewnienie dostępności i poprawa efektywności usług świadczonych przez ośrodki wsparcia i ośrodek interwencji kryzysowej, zapewnienie instytucjonalnych form wsparcia dostosowanych do potrzeb beneficjentów,
- udzielanie pomocy rodzinom doświadczającym przemocy poprzez zwiększenie motywacji i uczestnictwa sprawców przemocy w programach psychologicznych, terapeutycznych i korekcyjno-edukacyjnych, zwiększenie liczby programów/miejsc,
- poprawę współpracy pomiędzy instytucjami i służbami realizującymi procedurę „*Niebieskiej Karty*” poprzez podnoszenie kompetencji oraz zapewnienie doradztwa i superwizji dla członków zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych ds. przeciwdziałania przemocy,

➤ **Wspieranie rodzin w trudnej sytuacji życiowej poprzez:**

- zwiększenie dostępności pomocy i podniesienie standardu usług świadczonych w ramach poradnictwa specjalistycznego przez ośrodki pomocy społecznej, ośrodek interwencji kryzysowej i organizacje pozarządowe,
- zapewnienie dostępności i zwiększenie różnorodności form pomocy świadczonej w środowisku lokalnym i w ośrodkach wsparcia oraz ośrodka interwencji kryzysowej,
- zwiększenie dostępności usług w zakresie poradnictwa rodzinnego świadczonych rodzinom, w szczególności z trudnościami wychowawczo-opiekuńczymi,

Poziom i wydajność głównych źródeł dochodów budżetowych, w tym w szczególności z udziałów w podatkach dochodowych, podatków pobieranych przez urzędy skarbowe, w tym głównie z podatku od czynności cywilno-prawnych, są niezależne od działań Miasta przy relatywnie silnym ich powiązaniu ze stanem koniunktury gospodarczej oraz polityką podatkową państwa.

Zakłada się, że w 2018 r. kwota planowanych dochodów bieżących będzie wyższa niż kwota planu tych dochodów w 2017 r.

Zakłada się także, że kwota dochodów majątkowych określona na 2018 r. będzie wyższa w stosunku do planowanej na 2017 r. w związku z przewidywanymi wyższymi niż założone w br. refundacjami wydatków poniesionych przez Miasto w związku z realizacją projektów współfinansowanych z budżetu UE. W 2018 r. główny strumień środków tytułem dofinansowania z UE w ramach aktualnego okresu programowania UE 2014-2020 będzie dotyczył rozbudowy metra II linia w formule 3+3, projektów drogowych oraz projektów realizowanych we współpracy z innymi samorządami w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

4.3.1.1. Dochody bieżące

Dochody Miasta z tytułu udziału w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, należą do grupy dochodów najbardziej wrażliwych na zmiany w koniunkturze gospodarczej. Powyższe ma w szczególności odniesienie do dochodów z udziału w podatku dochodowym od osób prawnych ze względu na wysoką niestabilność bazy podatkowej w tym podatku. Dochody z udziału w podatku PIT odznaczają się znacznie większą stabilnością, co determinowane jest stosunkowo stabilną bazą podatkową w odniesieniu do podatników osiągających dochody z pracy najemnej, w przypadku których wysokość dochodów nie ulega większym zmianom, a jedynie liczba osiągających te dochody może ulegać wahaniom w związku z sytuacją na rynku pracy.

Jednocześnie dochody wspólne z budżetem państwa należą do najważniejszych źródeł dochodów stanowiąc według planu na 2017 r. przeszło 36% dochodów Miasta ogółem i około 48% dochodów własnych.

Dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych

Przekazywane są m.st. Warszawie za pośrednictwem budżetu państwa i pozyskiwane są od podatników faktycznie zamieszkałych na terenie m.st. Warszawy (rozliczających się w warszawskich urzędach skarbowych) osiągających dochód z tytułu wynagrodzenia na podstawie umów o pracę oraz umów cywilno-prawnych i rozliczających się na zasadach ogólnych, tj. według skali podatkowej ze stawkami podatkowymi 18% i 32% oraz od podatników prowadzących działalność gospodarczą i rozliczających się według jednolitej stawki 19%. Kwotę udziału Miasta w ogólnych wpływach z PIT na dany rok budżetowy ustala się przy uwzględnieniu:

- wskaźnika udziału dla wszystkich gmin i powiatów w kraju w planowanych ogólnych wpływach z PIT, przy czym wskaźnik w części gminnej podlega corocznie korektom „w górę” w związku ze zmianami liczby pensjonariuszy domów opieki społecznej (wskaźnik ten docelowo wynosi 39,34%, a w 2017 r. – 37,89%, tj. jest wyższy o 0,1 pkt. proc. niż w 2016 r.), natomiast wskaźnik ten w części powiatowej jest stały i wynosi 10,25%,
- wskaźnika udziału podatku należnego odprowadzonego przez podatników zamieszkałych na terenie m.st. Warszawy w podatku należnym dla kraju na podstawie rozliczenia rocznego

tego podatku za dwa lata wstecz w stosunku do roku budżetowego, na który planowane są dochody z udziału w PIT (kwota dochodów Miasta z PIT na 2018 r. będzie ustalona na podstawie danych dotyczących rozliczenia rocznego podatku za 2016 r.). Na 2017 r. wskaźnik ten wynosi 11,61%, co oznacza spadek tego wskaźnika wobec roku poprzedniego, kiedy wyniósł 11,67%.

Na etapie planowania Ministerstwo Finansów ustala i przekazuje corocznie prognozę dochodów z tytułu udziału w PIT dla jednostek samorządowych, w tym dla Miasta, na dany rok budżetowy, przy czym nie ma ona charakteru wiążącego, a tylko szacunkowy i informacyjny.

Prognozę dochodów z tytułu udziału w podatku od osób fizycznych determinować będą następujące elementy:

- dynamika funduszu wynagrodzeń od podatników rozliczających się wg skali określona poprzez:
 - realny wzrost przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej
 - nominalny wzrost przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej
 - wzrost przeciętnego zatrudnienia w gospodarce narodowej
 - wzrost świadczeń społecznych, w tym emerytur i rent – zgodnie z zasadniczą formułą waloryzacji, tj. inflacja średnioroczna + 20% realnego wzrostu wynagrodzeń w gospodarce narodowej; ponadto od 1 marca 2017 r. podwyższona została do poziomu 1.000 zł wysokość najniższej emerytury oraz korekcie uległ mechanizm waloryzacji poprzez wprowadzenie gwarantowanej podwyżki waloryzacyjnej na poziomie 10 zł; poza tym zmiany w funduszu emerytur i rent w 2018 będą skutkiem ustawy, która przewiduje obniżenie od 1 października 2017 r. wieku emerytalnego do 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn. Zgodnie z ustawą z dnia 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2017 r. poz. 38), obniżenie wieku emerytalnego będzie dotyczyło obu systemów emerytalnych – powszechnego i rolniczego.
- dynamika dochodów z PIT od podatników prowadzących działalność gospodarczą i rozliczających się wg jednolitej stawki 19%, na którą pozytywny wpływ może mieć zakładana poprawa wskaźników obrazujących otoczenie makroekonomiczne działania Miasta.

Prognoza dochodów m.st. Warszawy z udziału w PIT na 2018 r. oparta będzie o następujące założenia:

- wzrost ogólnych wpływów z PIT sektora finansów publicznych stanowiących podstawę kalkulacji dochodów z tytułu udziału w PIT dla jednostek samorządu terytorialnego,
- stopniowa poprawa wyników w zakresie dochodów z podatku PIT od podatników prowadzących działalność gospodarczą i rozliczających się wg jednolitej stawki 19%,
- przewidywany niewielki spadek wskaźnika udziału podatku należnego odprowadzonego od podatników zamieszkających na terenie m.st. Warszawy w podatku należnym dla kraju wynikający z rozliczenia podatku za 2016 r., tj. z 11,61% w 2017 r. do 11,55% w 2018 r. - zgodnie z długookresową tendencją - co będzie skutkiem nieco niższej dynamiki podatku należnego odprowadzanego od podatników rozliczających się w Warszawie w stosunku do porównywalnej dynamiki w skali kraju,

- działania skierowane do rodzin z terenów rewitalizowanych, w której występują problemy alkoholowe,
- działania prowadzone w domach pomocy społecznej, skierowane do osób uzależnionych i szkodliwie używających alkoholu,
- wsparcie w utrzymaniu trzeźwości dla osób bezdomnych,
- poradnictwo dla rodzin borykających się z problemami opiekuńczo - wychowawczymi wynikającymi z używania alkoholu,
- działania skierowane do młodych dorosłych,
- profesjonalne wsparcie osób używających i nadużywających alkoholu w motywowaniu do podejmowania działań prozdrowotnych,
- zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży,
- promowanie działalności m.st. Warszawy z zakresu profilaktyki, terapii i rehabilitacji w specjalistycznych czasopismach i innych mediach,
- doposażenie placówek wsparcia dziennego,
- programy ponadpodstawowej opieki terapeutycznej z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom od alkoholu i środków psychoaktywnych.

➤ **Program Przeciwdziałania Narkomanii**

Celem Programu jest przeciwdziałanie w zakresie używania substancji psychoaktywnych oraz ograniczanie związanych tym problemów społecznych i zdrowotnych, m.in. poprzez:

- udzielanie osobom eksperymentującym ze środkami psychoaktywnymi i ich rodzinom pomocy psychologicznej,
- ograniczanie ryzyka szkód zdrowotnych osób używających substancji psychoaktywnych,
- zapewnienie osobom uzależnionym, które ukończyły terapię dostępu do programów readaptacyjnych.

➤ **Program Przeciwdziałania Zakażeniom HIV i Działania Na Rzecz Osób Żyjących z HIV/AIDS.**

Celem Programu jest dążenie do zmniejszania liczby zakażeń HIV oraz poprawa jakości życia osób żyjących z HIV/AIDS i ich bliskich, m.in. poprzez:

- prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych skierowanych do populacji ogólnej i do osób podejmujących ryzykowne zachowania,
- prowadzenie anonimowego i bezpłatnego testowania w kierunku HIV,
- zapewnienie wsparcia psychologicznego dla osób żyjących z HIV/AIDS, osób świeżo zdiagnozowanych oraz dostępu do programów readaptacyjnych.

- wspieranie wzrostu wiedzy o innowacyjnych działaniach na rzecz seniorów wśród realizatorów Programu Warszawa Przyjazna Seniorom.

➤ **Utrzymanie samodzielności seniorów, w tym:**

- poprawa efektywności systemu wsparcia seniorów w miejscu zamieszkania, z uwzględnieniem działań:
 - stacjonarne poradnictwo specjalistyczne na bazie wspieranych w mieście placówek i instytucji, świadczących tego typu usługi, w szczególności: prawne, obywatelskie, socjalne, psychologiczne, mediacje rodzinne,
 - budowanie grup seniorów – wolontariuszy wyszukujących seniorów żyjących w izolacji i potrzebujących szeroko rozumianej pomocy,
 - modernizacja systemu usług społecznych na rzecz seniorów ze szczególnym uwzględnieniem podniesienia jakości usług opiekuńczych, np. wdrażanie nowoczesnych technologii w tym zakresie (e-usługi),
 - opracowanie koncepcji standardu bilansu seniora wraz z przeprowadzeniem pilotażowego badania;
- Poprawa efektywności instytucjonalnych form wsparcia seniorów, z uwzględnieniem działań:
 - zapewnienie utrzymania zasobu instytucjonalnego domów pomocy społecznej, zgodnie z ustawowymi standardami,
 - zmniejszenie liczby oczekujących na umieszczenie w domach pomocy społecznej,
 - opracowanie standardów opieki w domach pomocy społecznej uwzględniających programy aktywizujące środowisko lokalne,
 - rozwój placówek dziennego wsparcia dla seniorów (w wymiarze jakościowym), w tym placówek dla osób chorych na chorobę Alzheimera i inne zespoły otępienne,
- przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu seniorów, z uwzględnieniem realizacji projektów w ramach modelu edukacji cyfrowej seniorów – „Warszawski e-Senior”.

➤ **Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**

Celem Programu jest przeciwdziałanie występowaniu negatywnych zjawisk, będących skutkiem nadużywania alkoholu oraz uzależnienia od alkoholu i innych środków psychoaktywnych, m.in. poprzez:

- kompleksowe i zintegrowane działania skierowane do dzieci w wieku 6-18 realizowane w ramach lokalnych systemów wsparcia,
- kompleksowe i zintegrowane działania skierowane do młodzieży i młodych dorosłych w wieku 16-26 lat, rodzin z dziećmi w wieku 0 – 6 lat zagrożonych wykluczeniem społecznym, mieszkających na obszarach rewitalizowanych,

- przewidywany niewielki wzrost – podobnie jak w latach poprzednich - wskaźnika udziału dla wszystkich gmin w kraju w planowanych ogólnych wpływach z PIT, tj. z 37,89% w 2017 r. do zakładanego poziomu 37,99% w 2018 r. w związku ze zmianami liczby pensjonariuszy domów opieki społecznej wg stanu na 30.06.br., w części powiatowej przyjmuje się udział na dotychczasowym poziomie – 10,25%,
- zgodnie z wprowadzoną począwszy od 2017 r. ze skutkami w 2018 r. zmianą w podatku PIT jaką stanowi nowa degresywna formuła na obliczenie przysługującej kwoty odliczanej od podatku, podatnicy o rocznych dochodach w 2017 r. nieprzekraczających 6 600 zł nie płać podatku, zaś podatnicy o niskich dochodach (do 11 000 zł w skali roku) zapłać mniejszy podatek. Podatnicy o dochodach przekraczających I próg podatkowy (85 528 zł) zapłać podatek wyższy – kwota odliczana będzie malała do 0 zł wraz ze wzrostem dochodu (po przekroczeniu kwoty rocznego dochodu 127 000 zł – nie przysługuje kwota odliczana od podatku). Począwszy od 2018 r. kwota odliczana od podatku zostanie ponownie podniesiona tak, aby osoby o dochodzie rocznym do 8 000 zł nie płaciły podatku (efekt będzie widoczny w rozliczeniu rocznym podatku za 2018 r., tj. w 2019 r.). W scenariuszu bazowym, w zakresie podatku PIT nie zakłada się zmian innych głównych parametrów podatku, tj. progów podatkowych i kosztów uzyskania przychodu.

Dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych

przekazywane są przez urzędy skarbowe i pozyskiwane są od podmiotów – osób prawnych - prowadzących działalność gospodarczą w różnych formach organizacyjno-prawnych i rozliczających się w formie podatku CIT posiadających siedzibę na obszarze m.st. Warszawy, jak też z zakładów (oddziałów) tych podmiotów położonych na obszarze innej jednostki samorządu terytorialnego proporcjonalnie do liczby zatrudnionych w nich osób na podstawie umowy o pracę. Wysokość udziału we wpływach z CIT jest stała i wynosi w części gminnej – 6,71%, a w części powiatowej – 1,40%, tj. łącznie udział dla Miasta wynosi 8,11%. Wpływy z udziału w tym podatku są przekazywane na rachunek budżetu Miasta przez urzędy skarbowe na podstawie zaliczek wnoszonych przez podmioty w cyklach miesięcznych lub kwartalnych na podstawie bieżących wyników firm lub też w formie uproszczonej, tj. proporcjonalnie do wysokości podatku należnego odprowadzonego za dwa lata wstecz w stosunku do danego roku budżetowego.

Dochody z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych należą do wrażliwych na wahania koniunktury. Dochody te odznaczają się stosunkowo wysoką niestabilnością rozumianą jako odchylenie faktycznie osiągniętych dochodów od dochodów wyznaczonych w oparciu o długookresowy trend.

Najważniejsze czynniki oddziałujące na poziom dochodów z CIT stanowią:

- bieżąca sytuacja finansowa przedsiębiorstw, zwłaszcza poziom rentowności i generowany zysk brutto,
- wyniki przedsiębiorstw pod kątem zyskowności w poprzednich latach w odniesieniu do stosunkowo dużej grupy podatników, którzy wybierają uproszczoną formę opodatkowania,
- procykliczność systemu podatkowego, co przejawia się w tym, że silne spowolnienie odbija się stosunkowo szybko na dochodach z tego podatku, a przyspieszenie działa z pewnym opóźnieniem dodatkowo, jako skutek algorytmów wykorzystywanych do kalkulacji należnych

udziałów jednostek samorządowych w ogólnych wpływach z tego podatku, które opierają się na danych historycznych sprzed dwóch lat; powyższe oznacza, że w okresie ożywienia elastyczność wpływów z CIT względem wzrostu gospodarczego kształtuje się znacznie powyżej 1, podczas gdy w okresie spowolnienia może być nawet ujemna,

- elementy systemu podatkowego, w tym w szczególności możliwość odliczania strat przez 5 kolejnych lat po ich poniesieniu, przy czym w jednym roku przedsiębiorcy mogą odliczyć do 50% tych strat, istnienie kilku metod opłacania zaliczek na podatek. Najważniejszą z punktu widzenia skutków dla dochodów rocznych z tego podatku jest możliwość skorzystania przez podatników z uproszczonej formy ich płatności w trakcie trwania roku podatkowego, co oznacza, że podatnicy, którzy wybiorą tę formę wpłacania zaliczek, będą wpłacali podatek w oparciu o podatek należny wykazany w zeznaniu złożonym w roku poprzedzającym rok podatkowy. Jeżeli natomiast w tym zeznaniu nie wykazali podatku należnego, będą wpłacali zaliczki miesięczne wynikające z zeznania złożonego w roku poprzedzającym dany rok podatkowy o dwa lata. Jeżeli również w tym roku podatnicy nie wykazali podatku należnego, nie są możliwe wpłaty zaliczek w uproszczonej formie. Ostateczne rozliczenie podatku następuje po zakończeniu roku podatkowego, w rozliczeniu rocznym.

Na poziom dochodów z udziału w CIT wpływ mają też zmiany systemowe. W przypadku podatku CIT główne zmiany systemowe dotyczą wprowadzenia od 2017 r. niższej 15% stawki dla podatników, których przychód ze sprzedaży wraz z kwotą należnego podatku VAT nie przekroczył w poprzednim roku podatkowym równowartości 1,2 mln euro. Również od początku 2017 r. składki roczne wpłacane przez banki do Bankowego Funduszu Gwarancyjnego nie są uznawane za koszt podatkowy, co zwiększa bazę podatkową w przypadku CIT w sektorze instytucji finansowych, w tym banków.

Prognoza dochodów z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób prawnych posiadających siedzibę na obszarze m.st. Warszawy na 2018 r. oparta będzie o wskaźniki makroekonomiczne, w tym dotyczące dynamiki realnej Produktu Krajowego Brutto oraz wskaźnik wzrostu cen i usług konsumpcyjnych i inwestycyjnych. Na prognozę dochodów z udziału w CIT na 2018 r. będą miały wpływ czynniki takie jak: prognozowane ogólne dochody z CIT dla kraju i udział m.st. Warszawy w ogólnych wpływach z CIT, który wyniósł na koniec 2016 r. ok. 1,8%, a w pierwszych pięciu miesiącach br. wzrósł do niespełna 2%.

Dochody z podatku od czynności cywilno-prawnych pobierane są przez urzędy skarbowe od osób fizycznych i prawnych od niektórych czynności występujących w obrocie gospodarczym wymienionych w art. 1 ustawy o podatku od czynności cywilno-prawnych z dnia 9 września 2000 r. (m.in. od umów sprzedaży oraz zamiany rzeczy i praw majątkowych, umowy pożyczki, ustanowienia hipoteki, umowy dożywocia, ustanowienia odpłatnego użytkowania, umowy spółki i ich zmiany, inne czynności). Stawki tego podatku są określone odrębnie dla każdej czynności zgodnie z art. 7 ww. ustawy.

Dochody z podatku od czynności cywilno – prawnych wykazują znacząco zależność od zmian w koniunkturze, co oznacza, że zmiany dynamiki wzrostu PKB mają silny wpływ na wahania dochodów z tego źródła.

➤ **Program „Warszawa Przyjazna Seniorom”.**

Program jest skierowany do najstarszych mieszkańców Warszawy i ma na celu poprawę jakości ich życia poprzez realizację działań w obszarach:

- zwiększenie aktywności społecznej, w tym:
 - identyfikacja i wsparcie lokalnych liderów wśród seniorów, z uwzględnieniem działań:
 - propagowanie idei wolontariatu 60+, z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi w tym zakresie,
 - rozwijanie i propagowanie aktywności obywatelskiej seniorów, m.in. poprzez szkolenia i tworzenie rad seniorów, wspieranie działalności Warszawskiej Rady Seniorów,
 - budowanie lokalnych grup liderów działających na rzecz społeczności, w szczególności na rzecz seniorów;
 - poprawa dostępności do informacji dla seniorów, z uwzględnieniem działań:
 - dotarcie z informacją o ofercie skierowanej do seniorów do miejsc ich przebywania (np. DPS, podmioty lecznicze, DDP)
 - opracowanie i wydawanie biuletynu informacyjnego dla seniorów w wersji papierowej,
 - prowadzenie stron internetowych i serwisów społecznościowych w celu rozpoznawania, wyselekcjonowania i udostępnienia informacji o ofercie skierowanej do seniorów, z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi w tym zakresie;

➤ **Rozwój oferty integracyjnej, edukacyjnej i kulturalnej skierowanej do seniorów, z uwzględnieniem działań:**

- wspieranie projektów warszawianistycznych dla seniorów np. w formie turystyki miejskiej,
- wspieranie działalności Uniwersytetów Trzeciego Wieku oraz innych form edukacji odpowiadających na ważne potrzeby i oczekiwania osób starszych,
- konkurs na miejsca przyjazne seniorom,
- budowanie i rozwijanie form dialogu pokoleniowego i międzypokoleniowego,
- identyfikowanie i wspieranie systemu ulg dla seniorów w dostępie do oferty miasta,
- utworzenie Centrum Aktywności Międzypokoleniowej,
- wspieranie środowisk kombatanckich ze szczególnym uwzględnieniem kultywowania pamięci historycznej wśród młodszych pokoleń;

➤ **Poprawa społecznego wizerunku starości i przeciwdziałanie dyskryminacji społecznej seniorów, z uwzględnieniem działań:**

- promocja na rzecz pozytywnego wizerunku osób starszych,
- oferta pomocy w przypadkach przemocy i dyskryminacji ze względu na wiek,

- kontynuowanie rozpoczętych działań inwestycyjnych w celu dostosowania instytucjonalnej pieczy zastępczej do wymogów prawnych (dążenie do zapewnienia opieki w 14-osobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych),
 - organizacja szkoleń dla pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych w związku z wdrażaniem zmian reorganizacyjnych,
 - zapewnienie superwizji dla kadry kierowniczej oraz wychowawczej placówek opiekuńczo-wychowawczych,
 - organizacja szkoleń podnoszących kompetencje pracowników DD, RDD, RZ oraz koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej,
 - zabezpieczenie świadczenia usług specjalistycznych dostosowanych do potrzeb przyjmowanych do pieczy dzieci (zatrudnienie specjalistów – terapeutów, psychiatrów lub zakup usług),
 - realizacja usług specjalistycznych dostosowanych do potrzeb wychowanków pieczy zastępczej (zakup usług polegających na zapewnieniu specjalistycznej pomocy wychowankom pieczy zastępczej).
- Realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 15 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o Karcie Polaka (Dz. U. z 2016 r. poz. 2066) oraz ustawy o cudzoziemcach.
- Warszawski Program działań dla Osób Niepełnosprawnych zakładający poprawę jakości życia dla osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin, m.in. poprzez:
- wspieranie w osiąganiu samodzielności i niezależnego funkcjonowania udzielane w różnych formach warsztatów, doradztwa oraz asysty, treningów, szkoleń i dostępie do nowych technologii,
 - tworzenie i poprawa warunków właściwej obsługi osób z niepełnosprawnościami w zakresie orzecznictwa
- Zapewnienie wsparcia rodzicom dzieci niepełnosprawnych – od wczesnego wspomagania (interwencji) do późnej dorosłości – tworzenie kompleksowych rozwiązań systemowych.
- Poprawa dostępności infrastruktury m.st. Warszawy dla osób z ograniczoną sprawnością, m.in. poprzez:
- poprawę dostępności infrastruktury m.st. Warszawy dla osób z ograniczoną sprawnością, m.in. poprzez:
 - opracowanie standardów dostępności obiektów użyteczności publicznej zgodnie z koncepcją projektowania uniwersalnego,
 - wdrażanie standardów dostępności poprzez szkolenia, warsztaty oraz kampanie informacyjno-edukacyjne na rzecz dostosowania infrastruktury Miasta.
- Dostosowanie miejskich usług przewozowych do potrzeb osób z ograniczoną sprawnością, m.in. poprzez podejmowanie następujących działań:

Wpływy z tego podatku są uzależnione od ilości i wartości transakcji podlegających temu podatkowi, zawieranych w szczególności na rynku obrotu nieruchomościami, w tym na wtórnym rynku mieszkaniowym, jak też od ilości i wartości transakcji, które podlegają temu podatkowi zawieranych przez podmioty będące osobami prawnym (np. sprzedaż udziałów w spółce).

Prognoza tych dochodów na najbliższe lata oparta będzie o założenie stopniowego wzrostu wpływów z PCC w tempie odpowiadającym zakładanej dynamice realnego PKB.

Dotacje celowe otrzymywane z budżetu państwa planuje się przy założeniu utrzymania ich nominalnego poziomu wynikającego z planu na rok bazowy. Zasadniczy wpływ na poziom planowanych dotacji z budżetu państwa na rok bieżący i na tle lat poprzednich mają środki w ramach dotacji na zadania zlecone z przeznaczeniem na wypłatę świadczeń wychowawczych w ramach Programu „Rodzina 500+”, (jak też na obsługę tego Programu) w łącznej kwocie 714 mln zł w ujęciu rocznym. Dotacja na ten cel została uwzględniona po raz pierwszy w budżecie Miasta od kwietnia 2016 r. w związku z uruchomieniem tego Programu od kwietnia ub.r. W 2016 r. środki po stronie dochodowej i wydatkowej budżetu Miasta z tytułu wypłaty świadczeń i obsługi Programu „Rodzina 500+” w okresie 9 miesięcy ub.r. wyniosły łącznie 581 mln zł. Na 2017 r. planowane dochody i wydatki na ten cel wyniosą 714 mln zł.

W przypadku **subwencji ogólnej**, w tym oświatowej, obowiązujące przepisy (art. 28 ust. 1 ustawy o dochodach jst) gwarantują utrzymanie na kolejny rok, co najmniej nominalnego poziomu środków tytułem subwencji oświatowej w skali kraju z roku poprzedniego.

W zakresie **podatku od nieruchomości** zakłada się, że stawki podatkowe na 2018 r. będą mieścić się w ramach stawek ustawowych uzależnionych od wskaźnika inflacji. Zakłada się lekki wzrost dochodów ogółem z tego tytułu w 2018 r. w związku z poszerzaniem bazy podatkowej poprzez zwiększenie powierzchni do opodatkowania, jak też poprzez zwiększenie wartości budowli.

Prognoza **dochodów z podatku od środków transportowych na 2018 r.** ustalona zostanie w oparciu o przewidywane wykonanie tych dochodów w 2017 roku oraz prognozę zmiany w bazie podatkowej przy założeniu utrzymania stawek podatku na poziomie niższym niż ustawowe stawki maksymalne.

Dochody z gospodarowania mieniem m.st. Warszawy obejmują w szczególności wpływy z najmu i dzierżawy mienia, opłaty z tytułu służebności, za zarząd, użytkowanie wieczyste nieruchomości, dywidendę od spółek.

Przewiduje się, że w 2018 r. **dochody z tytułu najmu i dzierżawy** wzrosną w niewielkim stopniu w stosunku do planowanego na 2017 r. Działania Miasta podejmowane w celu poprawy ściągalności należności z tytułu czynszów za najem miejskich lokali komunalnych, w tym m.in. wdrożony w 2015 r. program restrukturyzacji zadłużenia użytkowników lokali komunalnych m.st. Warszawy na lata 2015-2019 na podstawie uchwały Rady m.st. Warszawy Nr VI/107/2015 z 26 lutego 2015 r. w sprawie przyjęcia „Zasad restrukturyzacji zadłużenia użytkowników lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu m.st. Warszawy obowiązujących w latach 2015-2019” już przyniosły efekty w postaci pozyskania

w 2016 r. środków w kwocie ok. 23 mln zł w związku z restrukturyzacją prowadzoną w formach przewidzianych w ww. uchwale Rady. Program ten tworzy też szansę na zwiększenie dynamiki wpływów z tego źródła dochodów.

Prognoza **dochodów z opłat rocznych i z pierwszej opłaty z tytułu użytkowania wieczystego, trwałego zarządu i służebności** wynika z zawartych przez Miasto w latach poprzednich i planowanych do podpisania w 2018 r. nowych umów cywilno-prawnych w formie aktów notarialnych o oddanie w wieczyste użytkowanie gruntów, przy uwzględnieniu zakładanego wskaźnika ściągłości należności budżetowych z tego tytułu na podstawie danych historycznych. Uwzględnia się też skutki finansowe dla dochodów z tego źródła na 2018 r. wynikające z podjętych decyzji w sprawie rozłożenia na raty, odroczenia terminu zapłaty, umorzenia opłat rocznych z pierwszej opłaty za użytkowanie wieczyste. Wpływ na obniżenie dynamiki dochodów z tytułu opłat za użytkowanie wieczyste nieruchomości mają obowiązujące od 9 października 2011 r. zasady aktualizacji opłat rocznych za użytkowanie wieczyste w związku z wejściem w życie nowelizacji z dnia 28 lipca 2011 r. wprowadzającej zmiany do ustawy o gospodarce nieruchomościami, zgodnie z którymi wydłużył się – z 1 roku do 3 lat – minimalny okres, jaki musi upłynąć do dokonania aktualizacji wysokości opłaty. Jednakże prognoza ta wiąże się z niepewnością co do tempa i skali działań wynikających z realizacji uchwały Rady m.st. Warszawy Nr L/1217/2017 z dnia 8 czerwca 2017 r. w sprawie określenia warunków udzielania bonifikat i wysokości stawek procentowych od opłat za przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości dla osób fizycznych i spółdzielni mieszkaniowych wprowadzającej dwie stawki bonifikaty 95% - dla nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi lub garażami i 99% - dla takiego samego zakresu przedmiotowego i w przypadku wniesienia opłaty za cały 99-letni okres użytkowania.

4.3.1.2. Dochody majątkowe

Skuteczne pozyskiwanie przez Miasto środków z UE i z innych źródeł zewnętrznych tytułem dofinansowania projektów inwestycyjnych pozwoliło na znaczące zwiększenie dynamiki dochodów.

Dla aktualnego okresu programowania UE 2014-2020 planowane są do pozyskania łączne środki w wysokości 3 mld 216 mln zł. Dodatkowo na projekty tzw. „miękkie” planowane jest pozyskanie dofinansowania z budżetu UE w perspektywie najbliższych lat w łącznej kwocie 105 mln zł.

Głównym źródłem współfinansowania projektów inwestycyjnych w ramach aktualnej perspektywy budżetowej UE jest **Fundusz Spójności**, z którego pochodzi **finansowanie Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko**. W ramach tego źródła są realizowane, m.in. następujące projekty: „Rozbudowa II linii metra wraz z infrastrukturą towarzyszącą i zakupem taboru – etap II”, projekty drogowe, w tym w szczególności: „Modernizacja ciągu ulic Marsa-Żołnierska odc. węzeł Marsa – granica miasta – etap II”, „Przebudowa ul. Marynarskiej na odcinku ul. Taśmowa – ul. Rzymowskiego”, „Rozwój i uporządkowanie terenów zieleni wraz z elementami rekreacyjnymi na terenie Parku Pole Mokotowskie, Parku Żeromskiego oraz Parku Ogrody Kosmosu w Warszawie”, „Utworzenie EKOparku przy ul. Gierdziewskiego”, „Utworzenie Parku wokół Stawu Służewieckiego wraz z przywróceniem jego funkcji retencyjnej”, „Zakup sprzętu i wyposażenia w celu realizacji II etapu Wystawy Głównej Muzeum Warszawy oraz prowadzenia działalności kulturalnej w siedzibie przy rynku Starego Miasta w Warszawie”. W ramach Funduszu Spójności Miasto korzysta ze środków na realizację projektów w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna: „Stworzenie warunków dla sprawnego wdrażania instrumentu

- rozwijanie zróżnicowanych form wsparcia rodziców małych dzieci, w tym podnoszenie kompetencji opiekuńczo wychowawczych oraz podejmowanie działań profilaktycznych dotyczących opieki nad małym dzieckiem ze szczególnym uwzględnieniem dziecka w wieku do lat 3,
 - podejmowanie działań mających na celu zwiększenie szans rozwojowych dzieci w wieku 0–6 lat i ich rodziców/opiekunów poprzez wzmocnienie kompetencji społecznych, opiekuńczo-wychowawczych, wsparcie edukacyjne i psychologiczne rodziców oraz zwiększenie efektywności instytucji publicznych i niepublicznych działających na rzecz rodzin z dzieckiem do lat 6,
 - realizacja działań wynikających z Warszawskiej Karty Rodziny mających na celu integrację rodziców z dziećmi, w tym w wymiarze międzypokoleniowym,
 - działania na rzecz rodzin z dziećmi w ramach wakacyjnej Warszawskiej Strefy Rodziny,
 - działania promocyjne na rzecz pozytywnego wizerunku rodziny, w tym prowadzenie stron internetowych i serwisów społecznościowych w celu rozpoznawania, wyselekcjonowania i udostępnienia informacji o ofercie skierowanej do rodzin z dziećmi, z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi, w tym zakresie:
 - zwiększania liczby miejsc w żłobkach i rozwój alternatywnych form opieki – dziennego opiekuna, poprzez podejmowanie m.in. takich działań jak budowa, adaptacja i modernizacja żłobków, dofinansowywanie miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w żłobkach niepublicznych, realizację warszawskiego bonu żłobkowego,
 - rozwój dostępności informacji skierowanej do warszawskich rodzin, poprzez m.in. takie działania jak wyselekcjonowanie i udostępnienie informacji o ofercie skierowanej do rodzin z dziećmi, z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi,
 - prowadzenie działań na rzecz integracji cudzoziemców w Warszawie, w szczególności poprzez rozwijanie oferty poradnictwa, działania skierowane do społeczeństwa przyjmującego oraz działania w zakresie aktywizacji zawodowej cudzoziemców.
- Organizowanie kompleksowego systemu rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej dla dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej poprzez m.in. takie działania jak:
- systemowe i systematyczne pozyskiwanie nowych lokali na rodzinne formy pieczy zastępczej oraz zabezpieczenie środków finansowych na ich dostosowanie, wyposażenie i utrzymanie, zgodnie ze standardem,
 - pozyskiwanie kandydatów i zwiększenie liczby szkoleń do pełnienia funkcji niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej rozumiany przede wszystkim, jako zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka oraz ich profesjonalizacja,
 - zapewnianie zatrudnienia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej na wymaganym poziomie,
 - utrzymanie zasobu instytucjonalnej pieczy zastępczej na poziomie zapewniającym bieżące funkcjonowanie, zgodnie z realnymi potrzebami i warunkami rynkowymi;

- „Od Zabawy do sportu”;
- „Aktywny Warszawian”;
- realizacja programów unijnych w zakresie sportu i rekreacji,
- sport i rekreacja osób niepełnosprawnych, a w szczególności organizacja imprez rekreacyjno - sportowych, szkolenie i współzawodnictwo sportowe,
- wspieranie działalności sportowo – rekreacyjnej prowadzonej przez Stołeczne Centrum Sportu AKTYWNA WARSZAWA,
- utrzymanie obiektów sportowo – rekreacyjnych, obejmujące m.in. realizację programu „Centra sportowo – szkoleniowe”,
- promocja Miasta Stołecznego Warszawy poprzez sport – rok 2018 charakteryzuje się dużą liczbą wydarzeń sportowych, podczas których możliwe jest promowanie m.st. Warszawy, takich jak: 75 Tour de Pologne +25 lat Lang Team, Cavaliada, Memoriał Kamili Skolimowskiej, Triathlon 5150, Puchar Polski WRC, F1 H20, Speedway Grand Prix of Poland, Mistrzostwa i Puchary Polski w różnych dyscyplinach sportowych, rozgrywki logowe warszawskich drużyn sportowych.

W zależności od możliwości budżetowych Miasta planowane jest też:

- wspieranie przygotowania i udziału warszawskich drużyn w ogólnopolskich rozgrywkach ligowych w grach zespołowych i rekreacyjnych w związku z wywalczeniem przez kolejne 4 drużyny awansu do wyższej klasy rozgrywkowej, w sezonie 2016/2017 dofinansowanie otrzymało 17 drużyn,
- realizacja programu stypendialnego i nagrodowego dla najlepszych sportowców m.st. Warszawy w związku z Zimowymi Igrzyskami Olimpijskimi i Zimowymi Igrzyskami paraolimpijskimi, które odbędą się w 2018 r. w Korei, jak też organizacja plebiscytów i gal jako wydarzeń cyklicznych skierowanych do warszawskich sportowców w celu ich uhonorowania za reprezentowanie barw stolicy na arenie ogólnopolskiej i międzynarodowej; zakłada się, że w 2018 r. Miasto będzie głównym organizatorem Plebiscytu na Najlepszych Sportowców Roku i Balu Mistrzów Sportu Warszawy oraz Gali Nagrodowej i Gali Stypendialnej.

5.1.7. Opieka społeczna

W ramach zadań z zakresu pomocy społecznej realizowanych przy pomocy ośrodków pomocy społecznej w dzielnicach oraz Warszawskiego Centrum Pomocy Rodzinie, placówek opiekuńczo-wychowawczych, domów pomocy społecznej, a także Zespołu Żłobków i innych jednostek **priorytetowa będzie realizacja celów** określonych w programach operacyjnych, **wynikających ze Społecznej Strategii Warszawy – Strategii Rozwiązywania Problemów m.st. Warszawy**, a w szczególności:

Program „Rodzina”

- Tworzenie przyjaznych warunków dla życia i rozwoju rodziny zgodnie z potrzebami rodziny poprzez działania, m.in. takie jak:
 - rozwijanie Warszawskich Klubów dla rodzin, w tym na obszarach rewitalizowanych,

Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego”, „Rewitalizacja – wspólna sprawa”. Dodatkowe źródła współfinansowania z UE projektów inwestycyjnych stanowi w szczególności Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, z którego pochodzą środki na finansowanie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego. W ramach tego Programu realizowane są m.in. następujące projekty: „Rozbudowa systemu alarmowania i ostrzegania ludności w Warszawie”, „Kompleksowa ochrona bioróżnorodności w zakresie fauny i flory z elementami edukacji ekologicznej”, „E-administracja” – utworzenie portalu e-usług m.st. Warszawy, „Nowa jakość kultury” – poprawa dostępności do zasobów kultury poprzez modernizację i wyposażenie Sali widowiskowej oraz wybranych scen teatralnych m.st. Warszawy”, „Ochrona dziedzictwa kulturowego m.st. Warszawy poprzez dostosowanie wybranych obiektów zabytkowych do wdrożenia nowej oferty edukacyjno-kulturalnej”, „Zakup specjalistycznego sprzętu niezbędnego do skutecznego prowadzenia akcji ratowniczych oraz minimalizowania skutków katastrof naturalnych”. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego wespół z Europejskim Funduszem Społecznym stanowią też źródło finansowania projektów realizowanych w ramach nowego instrumentu rozwoju miejskich obszarów funkcjonalnych jakim są Zintegrowane Inwestycje Terytorialne. Instrument ZIT jest aktualnie w fazie realizacji, co będzie skutkowało dostosowywaniem prognozowanych kwot wydatków i dochodów w budżecie m.st. Warszawy w horyzoncie rocznym i wieloletnim w ramach WPF-u do wielkości wynikających z umów zawartych na realizację tych projektów. Wiodące projekty planowane do realizacji w formule ZIT uwzględnione w WPF 2017-2045 stanowią, m.in.: „Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego” „Rozwój sieci tras rowerowych Warszawy w ramach ZIT WOF – etap I” , „Budowa parkingów Strategicznych „Parkuj i Jedź” (Park and Ride) – etap III , „Budowa i wdrożenie zintegrowanego systemu wsparcia usług opiekuńczych opartego na narzędziach TIK na terenie Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego (e-opieka)”, „Promocja gospodarcza WOF EXPO”. Pozostałe źródła współfinansowania projektów realizowanych przez Miasto przy wsparciu z UE stanowią środki w ramach Komisji Europejskiej, środki w ramach Programu Pomoc Techniczna finansowanego z Funduszu Spójności i ze środków krajowych budżetu państwa.

Projekty tzw. „miękkie” finansowane są z Europejskiego Funduszu Społecznego i ze środków programów wspólnotowych ustanawianych przez Komisję Europejską/Radę Europejską w postaci wieloletnich lub rocznych programów realizujących cele polityk wspólnotowych UE. Z wymienionych źródeł finansowane są projekty w ramach programu Uczenie się przez całe życie/Comenius, z programu Horyzont 2020 – „ Zarządzanie mnogością miejskich źródeł danych – Vavel”, „URBANREC – nowe podejście do przetwarzania miejskich odpadów wielogabarytowych w wysokiej jakości produkty wielokrotnego wykorzystania”, „SPEED UP”.

Zakłada się, że dochody majątkowe budżetu Miasta w 2018 r. z tytułu dofinansowania w formie dotacji z UE realizacji projektów w ramach aktualnego okresu programowania 2014 - 2020 przekroczą 600 mln zł.

Przewiduje się, że w 2018 r. dofinansowanie na projekty tzw. „miękkie” związane z wydatkami bieżącymi wyniesie około 20 mln zł.

Dochody ze sprzedaży mienia są determinowane stanem koniunktury na rynku obrotu nieruchomościami. W 2016 r. dla dużej liczby przetargów w trybie nieograniczonym na sprzedaż nieruchomości gruntowych nie pozyskano nabywców.

Zmiany w przepisach regulujących **przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości** polegające na utrzymaniu możliwości wnoszenia przez

zainteresowane osoby wniosków o przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności, na likwidacji niektórych bonifikat, a w szczególności zmiany wprowadzone w drodze ustawy z 28 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz niektórych innych ustaw, która wprowadziła rozszerzenie katalogu podmiotów uprawnionych do ubiegania się o przekształcenie, zwłaszcza dopuszczenie osób prawnych do przekształceń - przełożyły się na zmiany w poziomie dochodów z tego źródła. Począwszy od 2015 r. w horyzoncie do 2018 r. następuje stopniowe obniżanie planowanych wpływów z przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności na tle ostatnich lat. Dochody zakładane na 2018 r. w ramach Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta na lata 2017-2045 stanowią kontynuację tego spadkowego trendu. Prognozy tych dochodów w perspektywie wieloletniej mogą ulec zmianie w związku z podjęciem przez Radę m.st. Warszawy uchwały Nr L/1217/2017 z dnia 8 czerwca 2017 r. w sprawie określenia warunków udzielania bonifikat i wysokości stawek procentowych od opłat za przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości dla osób fizycznych i spółdzielni mieszkaniowych.

Odrębny problem stanowią ograniczenia wynikające z działania reguły fiskalnej reglamentującej zadłużenie z art. 243 ustawy o finansach publicznych. Dochody z przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności choć stanowią dochody majątkowe, to nie są zaliczane na potrzeby obliczania zdolności kredytowej do dochodów ze sprzedaży majątku komunalnego i wobec tego przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności negatywnie wpływa na formalny poziom zdolności kredytowej mierzonej wskaźnikiem z art. 243 ustawy o finansach publicznych.

4.3.2. Główne kierunki w zakresie wydatków budżetowych

4.3.2.1. Realizacja programu rozwoju

W dalszym ciągu priorytetem dla Miasta będzie realizacja zadań takich jak: rozwój komunikacji miejskiej, dalsze doskonalenie infrastruktury drogowej, a ponadto realizacja takich programów jak:

- rewitalizacja obszaru Pragi,
- program rozwoju edukacji,
- program rozwoju ochrony zdrowia poprzez przebudowę, rozbudowę, modernizację działających podmiotów leczniczych, w tym miejskich szpitali i przychodni i rozwój infrastruktury w tym obszarze,
- rozwój sieci żłobków,
- budowa szpitala Południowego,
- program rozwoju budownictwa społecznego, modernizacja budynków komunalnych w obszarze rewitalizacji,
- program „Dzielnica Wisła” i zagospodarowanie nadbrzeży Wisły,
- program „Centra Lokalne”,
- zabezpieczenie przeciwpowodziowe,
- program zieleni miejskiej.

kryzysowych, zapobieganie zagrożeniom zabytków, monitorowanie stanu zachowania zabytków, zapewnienie warunków popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytkach stanowiących własność m.st. Warszawy, ich znaczeniu dla historii i kultury, współpraca ze społecznymi opiekunami zabytków oraz szkołami, organami administracji rządowej i samorządowej, z organizacjami społecznymi oraz z instytucjami ochrony dziedzictwa,

- prowadzenie spraw związanych z tworzeniem parków kulturowych,
- prowadzenie spraw związanych z funkcjonowaniem Społecznej Rady Ochrony Dziedzictwa Kulturowego przy Prezydencie m.st. Warszawy,
- kontynuowanie publikacji „Atlasu ulic i placów”,
- kolorystyka fasad obiektów zabytkowych Warszawy – kontynuacja. Celem wykonywanych badań jest podejmowanie właściwych decyzji w trakcie prac konserwatorskich i remontowych obiektów zabytkowych oraz uzyskanie wiedzy o historii Miasta,
- weryfikacyjne badania powierzchniowe w dzielnicy Ursynów,
- badania geotechniczne kościoła Św. Anny przy ul. Krakowskie Przedmieście,
- inwentaryzacja zabytkowych nagrobków Cmentarza Powązkowskiego w ramach realizacji projektu „Gromadzenie danych dotyczących pomników nagrobnych występujących na terenie wpisanego do rejestru zabytków Cmentarza Stare Powązki”,
- utrzymanie rezultatów projektu „Renowacja i adaptacja na cele kulturalne piwnic Staromiejskich Warszawy na obszarze wpisu na Listę Światowego dziedzictwa UNESCO”,
- opracowania historyczno-urbanistyczne dla zabytkowych obiektów architektury,
- prowadzenie, weryfikacja, waloryzacja gminnej ewidencji zabytków,
- projekt „Warszawskie konserwacje”,
- opracowanie cyfrowej mapy pokrycia terenu Miasta w zakresie klas obiektów istotnych,
- prowadzenie spraw konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy obiektach będących własnością Miasta. Celem jest poprawa stanu technicznego zagrożonych lub cennych obiektów zabytkowych na terenie Warszawy stanowiących gł. małą architekturę w pasach drogowych,
- propagowanie wiedzy o dziedzictwie kulturowym Miasta poprzez jej udostępnianie w formie dokumentacji i publikacji, w tym multimedialnej. Prace nad działaniem systemu ARKA.

5.1.6. Kultura fizyczna i sport

Do priorytetowych zadań realizowanych w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej w 2018 r. należeć będzie w szczególności:

- organizacja imprez sportowych i rekreacyjnych,
- szkolenie i współzawodnictwo sportowe dzieci i młodzieży w różnych kategoriach wiekowych (w 2016 r. przyznano dofinansowanie dla 179 klubów, w 2017 r. liczba klubów korzystających z dofinansowania wzrosła do 198; wzrasta też z roku na rok liczba uczestników szkolenia w dyscyplinach sportowych: w 2016 r. było 25 247 uczestników szkolenia, w 2017 r. liczba ta wzrosła do 28 390 uczestników),
- podnoszenie sprawności fizycznej mieszkańców, obejmujące m.in. realizację programów, takich jak:
 - „Zima i Lato w Mieście”;

- zlecenie badań ilościowych i jakościowych dotyczących obszaru kultury (m.in. badanie segmentacyjne, badanie publiczności instytucji kultury),
- gromadzenie i upowszechnianie wyników z badań, raportów z badań,
- przygotowywanie rekomendacji w oparciu o wyniki badań.

Koordynowanie prac zespołów powołanych w ramach Programu Rozwoju Kultury

- koordynacja prac Społecznej Rady Kultury,
- koordynacja prac Zespołu Sterującego Programu Rozwoju Kultury.

2. Rewitalizacja – realizacja działań miękkich w ramach Zintegrowanego Programu Rewitalizacji m.st. Warszawy do 2022 roku

- realizacja działań miękkich skierowanych do mieszkańców obszaru priorytetowego wskazanego w Zintegrowanym Programie Rewitalizacji. Przygotowywane będą przez miejskie instytucje Kultury: Teatr Powszechny, Sinfonia Varsovia, Teatr Baj, Teatr Rampa, Muzeum Warszawskiej Pragi,
- dofinansowanie w ramach Funduszu Animacji Kultury działań miękkich skierowanych do mieszkańców obszaru priorytetowego wskazanego w Zintegrowanym Programie Rewitalizacji realizowanych przez dzielnicowe Domy Kultury.

3. Projekt unijny – Rewitalizacja wspólna sprawa

Utworzenie modelowych rozwiązań dotyczących wsparcia zawodów wymierających w zakresie przeprowadzania szkoleń zawodowych dla studentów szkół artystycznych, prowadzonych przez rzemieślników z obszaru Dzielnicy Praga-Północ, objętego rewitalizacją.

4. Projekt unijny – Connect – łączenie Odbiorców

- 3 letni projekt w ramach dofinansowania z programu Erasmus +,
- europejski oraz międzysektorowy transfer wiedzy w zakresie rozwoju publiczności,
- wzmacnianie kompetencji praktyków, absolwentów i studentów kierunków studiów w obszarze rozwoju publiczności,
- utworzenie programu dydaktyczno-szkoleniowego w zakresie rozwoju publiczności, obejmującego zarówno studentów kierunków nawiązujących do zarządzania w kulturze jak i praktyków,
- zorganizowane zostaną kursy akademickie, cykle szkoleniowe dla praktyków, szkoły letnie oraz międzynarodowe konferencje.

Działania w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego będą ukierunkowane na realizację Programu opieki nad zabytkami, w ramach którego pierwszoplanowe zadania będą stanowić:

- zapewnienie opieki nad zabytkami, za które odpowiedzialne są władze m.st. Warszawy, w tym w szczególności prowadzenie gminnej ewidencji zabytków i jej udostępnianie mieszkańcom, opracowywanie dokumentacji i badań, udział w opracowaniu planów i programów opieki i ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji

4.3.2.2. Wsparcie wydatków bieżących nowymi instrumentami

W 2018 r. Miasto będzie kontynuowało działania ukierunkowane na wsparcie rodzin przy wykorzystaniu nowych wprowadzonych w 2017 r. instrumentów finansowych w celu tworzenia warunków dla poprawy życia warszawskich rodzin.

Dla rodzin, których dzieci uczęszczają do żłobka lub oczekują na miejsce w nim zostało wprowadzone z dniem 1 września br. świadczenie pieniężne w wysokości 400 zł miesięcznie pod nazwą „**Warszawski Bon Żłobkowy**”, które będzie można przeznaczyć na prywatny żłobek, klub malucha czy dziennego opiekuna przy spełnieniu określonych warunków, w tym dochodowych, przy czym rodzice, którzy otrzymają bon, muszą zrezygnować z miejsca lub z ubiegania się o miejsce w żłobku publicznym lub dofinansowywanym przez Miasto. W budżecie Miasta w 2017 r. zostało zarezerwowane na ten cel ponad 7 mln zł oraz w okresie 2018-2022 w Wieloletniej Prognozie Finansowej m.st. Warszawy na lata 2017-2045 po 21 mln zł w każdym roku.

Kolejnym działaniem samorządu warszawskiego na rzecz rodzin są wprowadzone od 1 września br. **bezpłatne zajęcia edukacyjne dla dzieci w przedszkolach**, co oznacza, że opłaty za pobyt w przedszkolu będą dotyczyć tylko posiłków. Zakłada się, że z tego rozwiązania skorzystają rodzice 46 000 dzieci uczęszczających do warszawskich przedszkoli. Zakłada się, że dzięki wprowadzeniu tego instrumentu polityki prorodzinnej zmniejszą się również bariery ekonomiczne w dostępie do edukacji przedszkolnej dla rodzin o niskich dochodach. Jest to też dodatkowa forma wspierania przez Miasto przedszkoli. O skali i zakresie tego wsparcia świadczą dane dotyczące rozbudowy infrastruktury społecznej w tym obszarze w ostatnich latach, z których wynika, że od 2007 r. Miasto zbudowało 27 przedszkoli, w roku bieżącym zakończy się budowa 9 przedszkoli, w tym m.in. 4 przedszkola na Białołęce, a ok. 200 placówek zostało w tym czasie zmodernizowanych lub wyremontowanych. Na realizację tych celów zaangażowano środki budżetowe przekraczające 650 mln zł. W efekcie podjętych przez Miasto działań tylko w 2017 r. w Warszawie przybędzie 5 tys. miejsc w przedszkolach.

Jako instrument wsparcia dla rodzin należy traktować również wprowadzone z dniem 1 września br. **uprawnienie** dla uczniów warszawskich szkół podstawowych i gimnazjów, publicznych i niepublicznych oraz dla uczniów mieszkających w Warszawie i uczących się w szkołach poza Warszawą **do korzystania z bezpłatnych przejazdów komunikacją miejską na podstawie Kart ucznia**. Uprawnienie, o którym mowa, będzie obowiązywać na obszarze 1 i 2 strefy. Przewiduje się, że z Karty ucznia może skorzystać ok. 150 tys. uczniów. Rozwiązanie to także ma na celu promowanie i zachęcanie młodego pokolenia do korzystania z transportu publicznego.

Miasto wykorzystuje też aktywnie instrumenty lokalnej polityki taryfowej, które pozwalają na kształtowanie i promowanie określonych postaw i zachowań mieszkańców i jednocześnie sprzyjają zrównoważonemu rozwojowi społecznemu i gospodarczemu Miasta. Przykładem takiego działania są wprowadzone z dniem 1 czerwca br. **zmiany taryfy przewozowej środkami komunikacji miejskiej** polegające na obniżeniu cen za bilety długookresowe obowiązujące w I i w II strefie i na poszerzeniu aktualnej oferty o nowe propozycje taryfowe, w tym m.in. bilety 72-godzinne, grupowe, konferencyjne, 3-dniowe, co ma służyć zwiększeniu zainteresowania mieszkańców środkami komunikacji miejskiej. Założeniem wprowadzanych zmian jest brak negatywnych skutków dla budżetu Miasta w związku z tym, że potencjalny ubytek dochodów

na skutek obniżki cen niektórych biletów zostanie zrekompensowany przez spodziewaną większą liczbę pasażerów korzystających z przystępniejszej cenowo i poszerzonej oferty taryfowej.

W 2018 r. planuje się kontynuowanie wykorzystywania nowych rozwiązań w obszarze aktywności obywatelskiej mieszkańców Warszawy mając na celu włączenie społeczności lokalnych w proces współdecydowania o sprawach Miasta. Planuje się **wdrożenie w 2018 r. kolejnej edycji tzw. budżetu partycypacyjnego w dzielnicach** przy rosnącej z roku na rok w ujęciu nominalnym i w relacji do budżetów dzielnicowych puli środków przeznaczonych do dyspozycji mieszkańców każdej dzielnicy w ramach tego instrumentu. Działania Miasta w tym kierunku sprzyjają wzmocnieniu potencjału rozwojowego Warszawy poprzez budowanie kapitału społecznego i wspólnot lokalnych i wpisują się w cele i zadania wynikające z Programu Wzmocnienia Wspólnoty Lokalnej na lata 2015–2020, jak też Zintegrowanego Programu Rewitalizacji m.st. Warszawy do 2022 r. zorientowanego na zwiększenie aktywności mieszkańców w różnych obszarach funkcjonowania Miasta.

4.3.2.3. Realizacja zadań w oparciu o dofinansowanie unijne

Efektem starań Miasta o pulę dotacji unijnych w ramach alokacji 2014–2020 jest przede wszystkim uzyskanie dofinansowania z budżetu UE na rozbudowę centralnego odcinka II linii metra wraz z infrastrukturą towarzyszącą i zakupem taboru – etap II realizowaną w formule 3+3 na podstawie umowy podpisanej 23 września 2016 r. i zatwierdzonej przez Komisję Europejską 9 stycznia 2017 r. Inwestycja jest realizowana w ramach działania 6.1 Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – rozwój publicznego transportu zbiorowego w miastach. Jej całkowita wartość to 3 164,18 mln zł, z czego dofinansowanie z budżetu unijnego wyniesie 1 826,34 mln zł. W ramach tej inwestycji powstanie 6 stacji o długości 6 km: 3 stacje w kierunku wschodnim (Szwedzka, Targówek, Trocka) i 3 stacje w kierunku zachodnim (Księcia Janusza, Młynów, Płocka). Zakres projektu obejmuje również budowę infrastruktury towarzyszącej metra, tj. rozbudowę Stacji Techniczno-Postojowej Kabaty, prace przygotowawcze dla etapu III rozbudowy metra II linia i zakup nowego taboru - 13 sztuk pociągów dostosowanych do obsługi I i II linii metra. Inwestycja jest realizowana od 2016 r. i przebiega zgodnie z harmonogramem rzeczowo-finansowym. Zakończenie robót i oddanie nowej infrastruktury do użytkowania przewidziane jest na IV kw. 2019 r. Wdrożone zostały również procedury w celu uzyskania dofinansowania z budżetu unijnego na III etap rozbudowy II linii metra w formule „2+3” wraz z zakupem taboru (przewidziany jest zakup 17 sztuk pociągów, przetarg na zakup pociągów został ogłoszony już w maju br.), przy czym 31 marca br. został złożony do Centrum Unijnych Projektów Transportowych wniosek o dofinansowanie opiewający na kwotę 1 952,2 mln zł przy koszcie całkowitym inwestycji 3 564,5 mln zł. Przewiduje się, że podpisanie umowy o dofinansowanie nastąpi jeszcze w br. Zgodnie z aktualnym harmonogramem prac uruchomienie przetargu na roboty budowlane przewidywane jest na początku przyszłego roku, natomiast zakłada się, że rozpoczęcie robót nastąpi w 2019 r., a zakończenie III etapu rozbudowy II linii metra planowane jest na 2022 r.

Aktualnie podpisane zostały też umowy o dofinansowanie ze środków unijnych na duże projekty drogowe, w tym m.in. na modernizację ul. Marsa-Żołnierska (maj 2016 r.), na przebudowę ul. Marynarskiej (sierpień 2016 r.). W trakcie oceny pozostaje wniosek o dofinansowanie złożony w grudniu 2016 r. dotyczący przebudowy Wału Miedzeszyńskiego.

- organizowanie cyklicznych działań (warsztaty, konferencje, seminaria) w zakresie rozwoju widowni – podnoszenie kompetencji kadry zarządzającej warszawskimi instytucjami kultury.

Rozwój sieci bibliotek

- wprowadzenie rekomendacji raportu: Biblioteki Publiczne m.st. Warszawy. Diagnoza i rekomendowane zmiany, m.in. wprowadzenie jednolitych standardów obsługi czytelników, budowa systemu wsparcia kompetencyjnego pracowników bibliotek (szkolenia, itp.), rozszerzenie aktywności bibliotek o nowe funkcje i nowe grupy użytkowników, ujednolicenie wizualne sieci bibliotek publicznych,
- wdrożenie ujednoliconych regulaminów plac w bibliotekach (na podstawie ujednolicenia i wartościowania stanowisk).

Współpraca zagraniczna

- realizacja projektów artystycznych wpisujących się we współpracę zagraniczną m.st. Warszawy,
- udział w sieciach międzynarodowych – World Cities Culture Forum i Eurocities,
- wsparcie istotnych wizerunkowo międzynarodowych przedsięwzięć kulturalnych w Warszawie, w tym konferencji, warsztatów i seminariów,
- organizacja wizyt studyjnych dla dziennikarzy, menadżerów kultury i kuratorów.

Wsparcie sektora kreatywnego

- wdrażanie rekomendacji realizacji projektu ECCL – Europejskie Laboratorium Kłastrów Kreatywnych – wsparcie wydarzeń konferencyjnych i warsztatowych (m.in. Elements Talks, Warsaw Music Week Pro, Start Up Art.), festiwalowych (Warsaw Music Week, Warsaw Gallery Weekend), targowych (Europejskie Targi Muzyczne CJG, Warszawskie Targi Książki).

Promocja m.st. Warszawy

- Mazowiecki Fundusz Filmowy - wkład finansowy m.st. Warszawy w Mazowiecki Fundusz Filmowy mający na celu wspieranie projektów filmowych (fabularnych, dokumentalnych lub animowanych) realizowanych w Warszawie i województwie mazowieckim, mogących przyczynić się do turystycznej oraz gospodarczej promocji regionu, a także do budowania korzystnego wizerunku m.st. Warszawy,
- nagrody w zakresie kultury (m.in. XI Nagroda Literacka m.st. Warszawy; IX Nagroda m.st. Warszawy za reportaż literacki im. Ryszarda Kapuścińskiego; Grand Prix Warszawskiego Festiwalu Filmowego).

Ochrona dziedzictwa i budowa tożsamości

- obchody wydarzeń historycznych, wspomnienia osób i miejsc ważnych dla dziedzictwa i tożsamości m.st. Warszawy, w tym w szczególności obchody 100-lecia Niepodległości oraz przygotowania do 100-lecia Bitwy Warszawskiej,
- wsparcie wydawnictw i filmów związanych z dziedzictwem m.st. Warszawy.

Badania warszawskiej kultury

- wypełnianie ustawowych zobowiązań organizatora głównie poprzez zapewnienie środków niezbędnych do prowadzenia działalności kulturalnej oraz nadzór nad działalnością merytoryczną, finansową oraz organizacyjną instytucji kultury m.st. Warszawy w ramach przyznawanych dotacji podmiotowych,
- współfinansowanie Biblioteki m.st. Warszawy w zakresie zadań biblioteki powiatowej,
- współpraca z instytucjami państwowymi, wojewódzkimi, uczelniami wyższymi,
- przyznawanie stypendiów, nagród w zakresie kultury,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie ogłaszania i rozstrzygania konkursów dotacyjnych i małych grantów,
- komunikacja i promocja działań kulturalnych Miasta.

Głównymi zadaniami Miasta Stołecznego Warszawa w zakresie kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, realizowanymi w 2018 roku, będą:

1. Zadania w ramach realizacji priorytetów określonych w Programie Rozwoju Kultury:

Warszawski Program Edukacji Kulturalnej

- rozwój, szkolenie i sieciowanie kadr edukacji kulturalnej,
- wspieranie instytucji kultury realizujących projekty w ramach Warszawskiego Programu Edukacji Kulturalnej – Fundusz Animacji Kultury,
- promowanie działań z zakresu edukacji kulturalnej realizowanych dla mieszkańców m.st. Warszawy.

Rozwój publiczności

- utworzenie centrum kompetencji, w zakresie którego kontynuowane będą założenia programu ADESTE,
- szkolenie kadry instytucji kultury i organizacji pozarządowych,
- prowadzenie badań publiczności,
- realizacja projektu Kultura Bez Barrier, którego celem jest poprawa dostępności kultury dla osób niepełnosprawnych.

Wsparcie twórców (ulatwienie dostępu do zasobów, wsparcie kompetencyjne, stypendia)

- wprowadzenie nowej procedury przyznawania stypendiów, uwzględniającej rekomendacje raportu pn. Rozwój potencjału twórczego i wsparcie twórców, m.in. podział stypendiów na dziedziny, rozdzielanie stypendiów dla debiutantów i twórców z doświadczeniem, sprecyzowanie kryteriów oceny wniosków,
- działania związane z promocją osiągnięć stypendystów oraz roli Miasta jako mecenasu kultury.

Zarządzanie i współpraca z instytucjami

- wyznaczenie strategicznych kierunków dla rozwoju warszawskich teatrów poprzez aktualizację statutów teatrów w sposób partycypacyjny i wpisanie w nie założeń miejskiej polityki kulturalnej [PRK],
- wprowadzenie nowych zasad ogłaszania konkursów na stanowisko dyrektora teatru jako standardu (w tym przeprowadzenie konkursów w wybranych teatrach wg nowych zasad),
- prowadzenie monitoringu działalności kulturalnej w Warszawie,

Jako kluczowe traktowane są zadania inwestycyjne realizowane wspólnie z innymi samorządami powiązanymi funkcjonalnie z Miastem tj. Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT). Miasto i 39 samorządów warszawskiego obszaru metropolitalnego tworzących Warszawski Obszar Funkcjonalny (WOF) realizują wspólne przedsięwzięcia łączące działania finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego. Aktualnie większość projektów przewidzianych do realizacji w ramach ZIT posiada już zawarte umowy o dofinansowanie i znajduje się w fazie procesu inwestycyjnego lub pozostaje na etapie wdrożonych procedur w celu uzyskania dofinansowania. Projekty realizowane w ramach ZIT dotyczą przede wszystkim rozwoju zrównoważonego sprawnego transportu w ramach WOF w szczególności poprzez rozwój sieci dróg rowerowych i rozwój sieci parkingów „Parkuj i Jedź” na terenie WOF. Miasto zawarło już umowę o dofinansowanie na projekt Rozwój tras rowerowych – etap I w ramach ZIT, jak też na projekt „Parkuj i Jedź Młociny 3”. Pozostałe ważniejsze projekty realizowane w ramach ZIT stanowią: „Rozwój oferty terenów inwestycyjnych WOF”, „Promocja gospodarcza WOF”, projekty przewidziane do realizacji w sektorze opieki społecznej stanowią takie jak: „Rozwój Wirtualnego WOF”, „Budowa i wdrożenie zintegrowanego systemu wsparcia usług opiekuńczych opartego na narzędziach TIK (technologie innowacyjno-komunikacyjne) na terenie WOF (E-opieka)”, przewidziane do realizacji projekty dotyczące wyposażenia lub wyposażenia i dofinansowania utrzymania żłobków, które stanowią projekty tzw. „miękkie” obejmują w szczególności: „Żłobek dla malucha - szansą na powrót do aktywności zawodowej rodzica”, „Przyjazny żłobek partnerem w opiece nad dzieckiem dla pracującego rodzica”. Projekty przewidziane do realizacji w sektorze oświaty i edukacji stanowią: „Rozwój kompetencji kluczowych dzieci i młodzieży WOF”, „Rozwój doradztwa edukacyjno-zawodowego na terenie WOF”.

Zakłada się, że projekty inwestycyjne planowane do realizacji w ramach ZIT w latach 2017-2022 osiągną wartość łącznie blisko 420 mln zł, przy dofinansowaniu z budżetu UE na poziomie ponad 330 mln zł. Planuje się, że projekty tzw. „miękkie” związane z wydatkami bieżącymi w ramach ZIT osiągną wartość ponad 120 mln zł przy dofinansowaniu z budżetu UE w okresie 2017-2022 około 90 mln zł.

4.4. Główne ryzyka dotyczące realizacji zadań w 2018 r. i w latach następnych

4.4.1. Skutki nowelizacji ustawy o finansach publicznych w zakresie przepisów regulujących działalność jednostek samorządu terytorialnego (jst)

Zgodnie z przekazanym do konsultacji projektem noweli ustawy o finansach publicznych (rządowy projekt z 11 kwietnia br.) proponuje się wprowadzić, m.in. zmiany w zakresie obliczania indywidualnego limitu obsługi zadłużenia na podstawie algorytmu zawartego w art. 243 tej ustawy polegające na wyłączeniu dochodów ze sprzedaży majątku, które korygują nadwyżkę operacyjną. W przypadku uchwalenia nowelizacji ustawy w kształcie proponowanym zmiana ta negatywnie wpłynie na poziom nadwyżki operacyjnej, a co za tym idzie na obniżenie zdolności do zaciągania zobowiązań dłużnych i w konsekwencji na ograniczenie możliwości rozwojowych jednostek samorządowych w najbliższych latach.

4.4.2. Odszkodowania

4.4.2.1. Odszkodowania repriwatyzacyjne z Dekretu Bieruta

Wyzwaniem dla polityki budżetowej Miasta pozostaną w najbliższych latach problemy dotyczące odszkodowań repriwatyzacyjnych za przejęte przez państwo grunty, budynki i inne części składowe nieruchomości z mocy dekretu z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m.st. Warszawy (Dz.U. nr 50, poz. 279) w związku z art. 215 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2015 r. poz. 1774 z późn. zm.) zwłaszcza w kontekście ograniczonego tylko do lat 2014-2015 wsparcia finansowego z budżetu państwa ze środków z Funduszu Repriwatyzacyjnego.

Skala roszczeń repriwatyzacyjnych – odszkodowawczych – powoduje, że pełne jednorazowe zabezpieczenie roszczeń z tych tytułów przekracza bieżące i prognozowane możliwości budżetowe Miasta. Według szacunków Biura Spraw Dekretowych potencjalne odszkodowania za nieruchomości warszawskie z tytułu dekretu Bieruta mogą przekroczyć kwotę 4,1 mld zł. Dotychczas środki wypłacone przez Miasto z tytułu odszkodowań w latach 2003-2016 wyniosły łącznie 1 793 mln zł, z czego wydatki na odszkodowania repriwatyzacyjne z Dekretu Bieruta stanowiły kwotę 1 155 mln zł. Planowane wydatki na cele odszkodowawcze w 2017 r. wyraża kwota 339 mln zł, w tym wydatki na odszkodowania z tytułu Dekretu Bieruta opiewają na kwotę 255 mln zł. Zgodnie z WPF na wydatki na odszkodowania w latach 2018-2022 przewidziano łącznie środki w wysokości 342 mln zł, w tym na Dekret Bieruta 202 mln zł.

W latach 2014-2015 Miasto uzyskało wsparcie w łącznej kwocie 370,5 mln zł w formie dotacji celowej ze środków Funduszu Repriwatyzacji z przeznaczeniem na dofinansowanie wypłaty odszkodowań za nieruchomości wyłączone na podstawie Dekretu z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m.st. Warszawy w oparciu o zapisy ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji podjętych w drodze ustawy z dnia 8 listopada 2013 r. (Dz.U.2013 r., poz. 1643).

4.4.2.2. Odszkodowania z pozostałych tytułów

Obciążenia dla budżetu Miasta generują też odszkodowania za przejęte grunty pod drogi publiczne przed 1999 r., jak też grunty wydzielone pod drogi na wniosek właścicieli, z tytułu ograniczenia pozbawienia prawa własności nieruchomości ze względu na cele publiczne na podstawie obowiązujących przepisów, w tym w szczególności art. 73 ustawy z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną i art. 98 ust. 3, art. 128 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami.

Istotnym problemem wywołującym negatywne skutki finansowe są także odszkodowania w związku z roszczeniami właścicieli nieruchomości na skutek uchwalenia lub zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w związku z art. 36 ust. 1 pkt. 1, art. 36 ust.1 pkt. 2, art. 36 ust. 3,5 i art. 37 ust. 3 i 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 778 z późn. zm.).

Rosnące wydatki na cele odszkodowawcze ograniczają w horyzoncie wieloletnim potencjał rozwojowy m.st. Warszawy.

- realizacji pięciu cyklicznych zadań własnych oraz trzech zleconych z zakresu administracji rządowej, które obejmują realizację programów prewencyjnych, zarządzanie kryzysowe, obronę cywilną, utrzymanie w gotowości do działania ochotniczych straży pożarnych, holowanie i usuwanie pojazdów oraz kwalifikację wojskową, rekompensaty dla żołnierzy rezerwy, jak też obsługę numeru alarmowego 112,
- rozbudowie systemu alarmowania o ostrzegania ludności w Warszawie o 119 nowych punktów alarmowania; inwestycja ta będzie współfinansowana ze środków UE w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014-2020,
- prowadzeniu Centrum Powiadamiania Ratunkowego w ramach zadania zleconego z zakresu administracji rządowej,
- zarządzaniu kryzysowym, w tym funkcjonowaniu Zespołu Zarządzania Kryzysowego m.st. Warszawy, Centrum Zarządzania Kryzysowego m.st. Warszawy oraz Stołecznego Zespołu Pomocy Poszkodowanym, zabezpieczeniu realizacji umów związanych z zapewnieniem funkcjonowania sieci łączności radiotelefonicznej zarządzania kryzysowego, systemu alarmowania i ostrzegania ludności Warszawy, zakupy i usługi przeznaczone na wsparcie służb ratowniczych i porządkowych w usuwaniu skutków zdarzeń stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia lub środowiska mających znamiona sytuacji kryzysowej,
- utrzymaniu rezerwy celowej na zarządzanie kryzysowe, w tym aktualizację procedur związanych z jej uruchomieniem w przypadku wystąpienia zdarzeń o charakterze nadzwyczajnym lub mających znamiona klęski żywiołowej,
- zapewnieniu wysokiego poziomu realizacji ustawowych i statutowych zadań jednostek realizujących ww. priorytetowe cele tj.: Zakładu Obsługi Systemu Monitoringu, Straży Miejskiej, Stołecznego Ośrodka dla Osób Niepełnosprawnych, w tym modernizację i rozbudowę miejskiego systemu monitoringu wizyjnego oraz zapewnienie porządku i bezpieczeństwa,
- realizacji programów prewencyjnych mających na celu poprawę bezpieczeństwa i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Warszawy, m.in. poprzez:
 - kontynuowanie programu Bezpieczne Osiedle,
 - realizację Programu zapobiegania przestępczości oraz porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli m.st. Warszawy na lata 2016-2021 pn. „Bezpieczna Warszawa”,
 - planowanie i organizowanie nowych inicjatyw służących poprawie bezpieczeństwa oraz zorganizowanie przewozu grup kibiców piłki nożnej uczestniczących w meczach odbywających się na stadionach piłkarskich Warszawy.

5.1.5. Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

Do zadań priorytetowych w zakresie funkcjonowania i finansowania działalności kulturalnej w Mieście Stołecznym Warszawa należą:

➤ **Rozwój nauczycieli i kadr oświatowych**, gdzie działania będą zorientowane w szczególności na:

- wspieranie rozwoju innowacji edukacyjnych i społecznych, w tym w szczególności w oparciu o Warszawskie Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń,
- realizację programów kompleksowego wspomaganie szkół i placówek oświatowych,
- realizację systemowych programów doskonalenia zawodowego dyrektorów szkół i placówek, w tym w zakresie zarządzania, wychowania, reform oświatowych, zarządzania kryzysowego oraz wykorzystania nowoczesnych środków technicznych wspierających zarządzanie szkołą i organizację kształcenia,
- realizację programów doskonalenia nauczycieli przedszkoli w zakresie uzyskania uprawnień do nauczania języków obcych w przedszkolach,
- wspomaganie udziału dyrektorów szkół warszawskich w ogólnopolskich projektach integrujących środowisko kadr zarządzających oświatą,
- obsługę warszawskich szkół w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych, w tym unijnych na rozwój europejskiej i międzynarodowej współpracy edukacyjnej,
- rozwijanie współpracy z uczelniami,
- realizację programów doskonalenia nauczycieli szkół i przedszkoli w zakresie stosowania nowoczesnych środków technicznych podczas procesu nauczania na zajęciach innych niż nauczanie informatyki, w tym doskonalenie nauczycieli szkół i przedszkoli w zakresie wykorzystywania powszechnie dostępnych zasobów i platform edukacyjnych.

W ramach optymalizacji kosztów utrzymania szkół i placówek oświatowych w Mieście opracowane zostaną jednolite wytyczne dotyczące organizacji roku szkolnego 2017/2018. Ustalenie wydatków na oświatę w 2018 r. nastąpi – wzorem lat ubiegłych – w oparciu o jednolity w skali Miasta standard wydatków bieżących w przeliczeniu na jedno dziecko/ucznia uczęszczającego do placówek edukacyjnych, a ostateczna wysokość środków na poszczególne zadania i jednostki wynikać będzie bezpośrednio z decyzji Zarządów poszczególnych dzielnic.

5.1.4. Bezpieczeństwo

Poprawa bezpieczeństwa i porządku publicznego stanowić będzie zadanie priorytetowe Miasta. Cel ten planuje się osiągnąć ściśle współdziałając z lokalnymi społecznościami, służbami, inspekcjami, strażami oraz służbami miejskimi i podmiotami administracji rządowej. Główny wysiłek działalności w tym obszarze będzie ukierunkowany na:

- wspieranie działań Stołecznej Policji polegających na finansowaniu dodatkowych patroli ponadnormatywnych, wyróżnianiu najlepszych funkcjonariuszy, pokrywaniu kosztów związanych z utrzymaniem koni służbowych oraz dofinansowaniu sprzętu specjalistycznego,
- dofinansowaniu zadań jednostek Stołecznej Straży Pożarnej poprzez zakup wyposażenia i sprzętu specjalistycznego do prowadzenia działań ratowniczych oraz doskonalenie zawodowe strażaków,

4.4.3. Wpłata na zwiększenie części równoważącej subwencji ogólnej (janosikowe)

Zakłada się, że w 2018 r. znacząco zwiększy się – o blisko 100 mln zł - obciążenie budżetu Miasta z tytułu wpłaty do budżetu państwa tzw. „janosikowego”.

Obowiązujący algorytm naliczania wpłat tytułem „janosikowego” do budżetu państwa obciążony jest wadą, w efekcie zawyża wpłaty w dużych aglomeracjach miejskich, w tym zwłaszcza w Warszawie, na skutek nie uwzględnienia w algorytmie ustalania wpłaty faktycznej liczby ludności, która jest znacząco wyższa od liczby mieszkańców wg statystyk GUS, jak też z uwagi na brak korekty z tytułu ponoszenia wyższych od przeciętnych kosztów funkcjonowania, w tym utrzymania infrastruktury miejskiej przez duże aglomeracje miejskie, w szczególności przez Warszawę dodatkowo ze względu na wykonywanie zadań związanych ze stołecznością.

Trybunał Konstytucyjny w Postanowieniu Sygnalizacyjnym z 26 lutego 2013 r. wskazał na liczne uchybienia w przepisach ustawy z 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w zakresie dotyczącym wyrównania poziomego dochodów jednostek samorządowych i zasygnalizował konieczność kontynuowania działań ustawodawczych zmierzających do zrationalizowania wysokości wpłat wyrównawczych i zasad rozdziału środków pochodzących z tych wpłat. Natomiast w wyroku z 4 marca 2014 r. Trybunał orzekł, że niezgodny z konstytucją jest brak zagwarantowania województwom zachowania istotnej części dochodów własnych do realizacji zadań własnych.

Zakłada się, że wpłata Warszawy tytułem „janosikowego” w 2018 r. przekroczy 900 mln zł.

4.4.4. Inne ryzyka

Źródłem potencjalnych ryzyk dla budżetu Miasta w horyzoncie najbliższych lat może być też uzyskanie dotacji z UE w kwotach i w terminach innych niż planowane w ramach Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta na lata 2017-2045.

4.5. Planowane działania racjonalizujące koszty i wydatki

W 2018 r. będą kontynuowane działania oszczędnościowe i racjonalizujące wydatki bieżące z wykorzystaniem efektu skali poprzez zbiorowe zakupy towarów i usług na potrzeby Urzędu m.st. Warszawy i jednostek organizacyjnych Miasta. Kontynuowane będą wdrożone w poprzednich latach rozwiązania takie jak: wspólne zakupy materiałów biurowych, wspólne ubezpieczenie mienia Warszawy, jak też działanie Warszawskiej Grupy Zakupowej w celu zakupu energii elektrycznej na potrzeby 705 jednostek organizacyjnych Miasta oraz podmiotów, dla których Miasto pełni funkcję właściciela oraz organizatora, tj. szkół, przedszkoli, bibliotek, ośrodków pomocy społecznej i innych jednostek.

Planuje się kontynuowanie podjętych w br. działań racjonalizujących funkcjonowanie spółek miejskich ze 100% udziałem Miasta poprzez pozostawienie dywidendy w spółkach i rekompensatę ubytku dochodów budżetu Miasta z tego tytułu w drodze zmniejszenia wydatków budżetowych tytułem zakupu przez Miasto usług komunalnych w tych spółkach.

W 2018 r. i w latach następnych ważne będzie poszukiwanie dodatkowych źródeł kapitału dla rozwoju Warszawy przy wykorzystaniu alternatywnych mechanizmów realizacji zadań publicznych, jak np. partnerstwo publiczno – prywatne czy koncesje z ograniczonym udziałem środków budżetowych, zwłaszcza wobec możliwości skorzystania z dofinansowania z funduszy UE w ramach perspektywy finansowej 2014-2020 i tworzenia tzw. hybrydowych modeli partnerstwa publiczno-prywatnego polegających na jednoczesnym wykorzystaniu: środków z funduszy pozyskanych przez jednostkę samorządową i kapitału prywatnego oraz ewentualnie krajowych środków publicznych poprzez udział środków własnych samorządu.

W 2018 r. kontynuowane będą inicjatywy sprzyjające efektywności zarządzania i wydatkowania środków publicznych oraz przejrzystości finansów Miasta poprzez wykorzystywanie nowoczesnych narzędzi zarządzania, tj. budżetowania zadaniowego, wzmocnienia kontroli zarządczej i audytu wewnętrznego. Zakłada się rozwój budżetowania zadaniowego, w tym w szczególności z wykorzystaniem w szerszym niż dotychczas zakresie mierników oceny efektów działalności stanowiących zobiektywizowane narzędzia pomiaru stopnia realizacji celów zadań w celu lepszego porównania uzyskanych wyników w czasie, jak też dokonania porównań między jednostkami organizacyjnymi Miasta. Ważnym instrumentem w aspekcie kreowania i realizacji polityki rozwoju Miasta pozostanie Wieloletnia Prognoza Finansowa jako podstawa formalno-prawna i ekonomiczno-finansowa do zaciągania zobowiązań długoterminowych.

5. ZAŁOŻENIA DOTYCZĄCE KIERUNKÓW WYDATKÓW BUDŻETOWYCH M.ST. WARSZAWY NA 2018

5.1. Bieżąca działalność Miasta

5.1.1. Drogownictwo i komunikacja

W 2018 r. utrzymane będą udogodnienia dotyczące biletów długookresowych obowiązujących w strefie miejskiej i podmiejskiej, jak też znacząco poszerzona oferta biletowa, wprowadzone przy założeniu zwiększenia liczby pasażerów korzystających z komunikacji miejskiej, a poprzez to zwiększenia dochodów ze sprzedaży biletów i w konsekwencji poprawy stopnia pokrycia wydatków budżetowych przeznaczonych na utrzymanie komunikacji miejskiej dochodami ze sprzedaży biletów i z tytułu dotacji od gmin ościennych na komunikację.

Kontynuowane będą też działania zmierzające do uszczelnienia systemu poboru opłat poprzez poprawę windykacji za jazdę bez ważnego biletu, jak również planowana jest rozbudowa sieci sprzedaży biletów i zwiększenie ich dostępności poprzez zwiększenie liczby Punktów Obsługi Pasażerów, biletomatów stacjonarnych i mobilnych, punktów sprzedaży detalicznej oraz sprzedaż elektroniczną.

Realizacja głównych zadań miejskich z zakresu drogownictwa, komunikacji i oczyszczania prowadzona będzie przy uwzględnieniu Strategii Zrównoważonego Rozwoju Systemu Transportowego Warszawy do 2015 roku i na lata kolejne.

Priorytetowym zadaniem, podobnie jak w latach ubiegłych, będzie poprawa bezpieczeństwa ruchu na drogach publicznych m.st. Warszawy. W związku z tym planuje się przeznaczyć środki na realizowanie takich zadań jak:

- promowanie programów prozdrowotnych i profilaktycznych, upowszechnienie zdrowego stylu życia oraz prowadzenie edukacji prozdrowotnej w przedszkolach i szkołach w celu poprawy sprawności fizycznej uczniów, walki z otyłością, zapobieganiu powstawania chorób cywilizacyjnych np. cukrzycy,
- promowanie aktywności twórczej, w tym w zakresie programowania i edukacji medialnej,
- upowszechnianie współczesnych metod nauczania, w tym szersze wykorzystanie możliwości samokształcenia z wykorzystaniem powszechnie dostępnych zasobów i platform edukacyjnych,
- wdrażanie zmian w systemie oświaty wprowadzonych ustawami - Prawo oświatowe i Przepisy wprowadzające prawo oświatowe, a także przepisami wykonawczymi.

➤ **Edukacja dla rynku pracy**, gdzie działania będą obejmowały w szczególności:

- podniesienie jakości kształcenia zawodowego, w tym poprzez dalszą modernizację bazy technodydaktycznej szkolnictwa zawodowego,
- zwiększenie nakładów na wydatki bieżące szkół zawodowych,
- dostosowywanie oferty edukacyjnej do zmieniających się potrzeb gospodarki oraz rynku pracy na podstawie prognoz popytu na pracę w skali aglomeracji warszawskiej, województwa mazowieckiego oraz w wymiarze krajowym,
- poszerzanie oferty edukacyjnej szkół dla dorosłych, w tym uruchomienie nowych kierunków kształcenia,
- kontynuowanie akcji informacyjnych i promocyjnych szkolnictwa zawodowego,
- organizowanie zintegrowanych szkoleń merytoryczno-metodycznych dla nauczycieli szkół zawodowych,
- włączenie organizacji pracodawców w proces kształcenia zawodowego w ramach podpisywanych porozumień, w tym w zakresie objęcia patronatem szkół zawodowych, ewentualnie poszczególnych klas (zawodów, specjalności),
- kontynuowanie systemowej współpracy z uczelniami i instytucjami rynku pracy,
- rozwój Warszawskiego Systemu Doradztwa Zawodowego,
- zwiększenie wsparcia dla uczniów niepełnosprawnych i niedostosowanych społecznie poprzez dobre przygotowanie ich do znalezienia zatrudnienia na rynku pracy.

➤ **Edukacja poza szkołą**, gdzie jako pierwszoplanowe traktowane będą:

- współpraca z Centrum Nauki Kopernik jako kluczową i innowacyjną placówką prowadzącą działania na rzecz uczniów warszawskich szkół polegające na rozbudowaniu i promowaniu zainteresowań naukowych,
- realizacja Warszawskiego Programu Edukacji Kulturalnej,
- realizacja Warszawskiego Programu „Lato/Zima w Mieście”,
- rozwój oferty ogólnomiejskich placówek edukacji pozaszkolnej,
- finansowanie projektów wychowawczych i edukacyjnych realizowanych przez organizacje pozarządowe,
- finansowanie organizacji różnych form wypoczynku dzieci i młodzieży w ramach otwartego konkursu ofert „Lato/Zima poza Miastem”,
- rozwój oferty pozaszkolnych placówek specjalistycznych dla szkół i placówek warszawskich.

- zapewnienie edukacji przedszkolnej wszystkim dzieciom w wieku 3 – 6 lat, których rodzice wyrażą wolę objęcia edukacją przedszkolną,
- budowa i modernizacja bazy przedszkolnej w celu zapewnienia edukacji przedszkolnej możliwe blisko miejsca zamieszkania rodziców, zgodnie z ich preferencją.
- zapewnienie bezpłatnej opieki i zajęć w pełnym czasie działalności placówek przedszkolnych,
- zapewnienie dzieciom różnorodnej oferty zajęć oraz bezpłatnych zajęć dodatkowych,
- zapewnienie wszystkim dzieciom w wieku 3-6 lat objętych edukacją przedszkolną, obowiązkowych zajęć przygotowujących do posługiwania się językiem obcym nowożytnym,
- finansowanie programów realizowanych przez organizacje pozarządowe na rzecz dzieci w wieku przedszkolnym i ich rodziców,
- promowanie i upowszechnianie nowatorskich rozwiązań w wychowaniu przedszkolnym,
- objęcie najmłodszych, niepełnosprawnych dzieci wczesnym wspomaganie rozwoju,
- rozwijanie współpracy z przedszkolami niepublicznymi biorącymi udział w otwartych konkursach ofert.

➤ **Edukacja szkolna**, gdzie działania będą ukierunkowane w szczególności na:

- rozbudowę i remonty infrastruktury szkolnej oraz modernizację wyposażenia szkół,
- dostosowanie infrastruktury szkolnej do potrzeb szkół powstałych w wyniku zmian (przekształcenia lub włączenia gimnazjów do szkół podstawowych) wprowadzonych reformą oświaty,
- finansowanie innowacyjnych projektów edukacyjnych, wykraczających poza klasowo-lekcyjną pracę szkoły, w tym Warszawskich Inicjatyw Edukacyjnych,
- organizowanie międzyszkolnych zajęć pozalekcyjnych, ukierunkowanych na rozwijanie uzdolnień uczniów lub specjalne potrzeby edukacyjne, w tym programów Wars i Sawa, Szkoła z Pomysłem,
- rozwój miejskiego systemu stypendialnego,
- współdziałanie z uczelniami w rozwoju utalentowanych uczniów oraz realizacji zajęć dla młodzieży,
- finansowanie działań organizacji pozarządowych realizujących projekty edukacyjne na rzecz dzieci i młodzieży,
- rozwijanie systemowej opieki psychologiczno-pedagogicznej w szkołach,
- zapewnienie szkołom warunków do pełnej realizacji zaleceń zawartych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, a także monitoring realizowania zaleceń w poradniach psychologiczno-pedagogicznych lub w innych przygotowanych do tego placówkach,
- rozwijanie systemu kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi obejmującego jednostki specjalne i integracyjne, a także nauczanie włączające.
- modernizację infrastruktury szkolnej pod kątem zwiększenia bezpieczeństwa uczniów,
- zapewnienie wsparcia szkołom w sytuacjach wymagających pomocy specjalistycznej interwencji lub mediatorów,
- rozwój poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego,
- podejmowanie działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży,
- rozwijanie współpracy międzynarodowej szkół z wykorzystaniem Europejskiego Domu Spotkań Młodzieży,

- opracowanie i realizacja programu wzrostu bezpieczeństwa ruchu drogowego i transportu,
- budowa i remonty sygnalizacji świetlnej oraz przebudowa oświetlenia ulic,
- remonty i wymiana wind i podnośników dla niepełnosprawnych oraz remonty kładek dla pieszych,
- promocja zachowań komunikacyjnych mieszkańców sprzyjających zrównoważonej mobilności,
- rozwój i utrzymanie systemu rowerowego, w tym także systemu Warszawskiego Roweru Publicznego Veturilo, budowa dróg rowerowych,
- prowadzenie prac remontowych dróg, chodników, wiaduktów i mostów,
- likwidacja barier ograniczających dostępność stacji metra i wpływających negatywnie na poziom bezpieczeństwa pasażerów oraz wyposażenie obiektów metra w urządzenia i informacje wizualne zwiększające ich dostępność dla osób niepełnosprawnych,
- poprawa wewnętrznych i zewnętrznych powiązań transportowych poprzez inwestowanie w istniejącą infrastrukturę oraz realizację nowych elementów, obejmujących budowę wschodniego i zachodniego odcinka II linii metra, budowę linii tramwajowej na Tarchomin i układu drogowego, w tym rozbudowę ulicy Łodygowej, Głębockiej oraz Wybrzeża Helmskiego, przebudowę ul. Marynarskiej, Placu Narutowicza i wiaduktów w ciągu Trasy Łazienkowskiej, budowę ul. Czerniakowskiej-bis, modernizację ulic Marsa-Żołnierskiej,
- promocja lokalnego transportu zbiorowego poprzez uruchomienie w ramach Warszawskich Linii Turystycznych rejsów po Wiśle tramwajem wodnym, rejsów do Serocka i przepraw promowych,
- realizacja prac związanych z rozwojem terenów zieleni, których celem będzie zachowanie atrakcyjności i różnorodności przestrzeni miejskiej,
- kontynuacja działań związanych z zimowym i letnim oczyszczaniem ulic.

5.1.2. Gospodarka mieszkaniowa

W 2018 roku kontynuowana będzie realizacja celów zawartych w opracowywanym Wieloletnim Programie Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem m.st. Warszawy na lata 2018-2022. W szczególności działania te ukierunkowane będą na:

- zwiększenie możliwości zaspokajania potrzeb mieszkaniowych osób oczekujących na wynajęcie lokali socjalnych i zamiennych oraz gospodarstw domowych o niskich dochodach,
- realizację przyjętej polityki czynszowej z uwzględnieniem zasad obniżania czynszu, które poszerzyły zakres pomocy poprzez zwiększenie możliwości udzielania obniżek najemcom uzyskującym niskie dochody,
- zapobieganie powstawania i narastania zaległości w opłatach za lokale mieszkalne poprzez wdrożone instrumenty mające na celu ułatwienie rozwiązania tego problemu,
- racjonalizację kosztów utrzymania oraz poprawę stanu technicznego mieszkaniowego zasobu Miasta.

W 2018 r. w ramach działań skierowanych na lokalowy zasób miejski realizowane będą następujące projekty wpisujące się w cele Zintegrowanego Programu Rewitalizacji m.st. Warszawy do 2022 r.:

- „Rewitalizacja Wspólna Sprawa” – projekt współfinansowany ze środków UE, realizowany w latach 2016–2018, obejmuje fragmenty dzielnic Praga Północ i Praga Południe; celem projektu jest wypracowanie modelu przeprowadzenia rewitalizacji na obszarach miejskich poprzez opracowanie ścieżek dojścia do rozwiązania problemów w zakresie ożywienia gospodarczego i zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej ww dzielnic,
- „Pogram Rozwoju Budownictwa Społecznego” – program dotyczy rozwoju budownictwa społecznego w m.st. Warszawa poprzez zaangażowanie spółek Towarzystwa Budownictwa Społecznego do realizacji inwestycji mieszkaniowych oraz budowę przez dzielnice nowych budynków komunalnych lub odtworzenie zasobu mieszkań mających służyć poprawie warunków mieszkaniowych,
- „Ciepło sieciowe w budynkach komunalnych” – projekt jest realizowany od 2010 r. i ma na celu doposażyć budynki komunalne wielorodzinne w jednorodny system grzewczy zasilany z miejskiej sieci ciepłowniczej i/lub gazowej, które dotychczas ogrzewane były z indywidualnych źródeł ciepła opartych na paliwach stałych, energii elektrycznej,
- „Program modernizacji budynków komunalnych w obszarze rewitalizacji” – program dotyczy poprawy stanu technicznego i standardu zamieszkiwania w mieszkaniach z zasobu Miasta na obszarze rewitalizowanych dzielnic: Praga Północ, Praga Południe i Targówek.,
- „Społeczna Agencja Najmu i Zatrudnienia” – to innowacyjny projekt mieszkaniowy ukierunkowany na zapewnienie dostępu do samodzielnych mieszkań (40 mieszkań) osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, w tym osobom doświadczającym bezdomności; celem projektu jest zwiększenie dostępności mieszkań w Warszawie oraz przetestowanie skuteczności innowacji mieszkaniowej w trwałym zakończeniu trudnej sytuacji na rynku pracy i mieszkaniowej mieszkańców Warszawy.

5.1.3. Oświata i edukacja

W 2018 kontynuowane będą działania zmierzające do zapewnienia powszechnej dostępności do wysokiej jakości szkół i placówek oświatowych, poprzez stworzenie bogatej oferty edukacyjnej, nowoczesnej bazy dydaktycznej odpowiadającej określonym standardom i doskonalenie kadry pedagogicznej. Podejmowane będą starania na rzecz pozyskania środków zewnętrznych na finansowanie warszawskiej edukacji, w tym w szczególności środków pochodzących z dotacji z budżetu państwa oraz środków unijnych.

W 2018 r. kontynuowane będą projekty i działania wynikające z *Programu rozwoju edukacji w Warszawie w latach 2013–2020*, strategicznego dokumentu opisującego cele i sposoby rozwoju warszawskiej edukacji w najbliższych sześciu latach. Perspektywa roku 2020 jest wspólna dla kluczowych dokumentów strategicznych Warszawy, Polski i Unii Europejskiej, odnoszących się do głównych dziedzin życia społeczno-ekonomicznego, takich jak *Strategia rozwoju m.st. Warszawy*, *Społeczna Strategia Warszawy*, *Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego*, *Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego*, *Strategia Europa 2020*. Spójne planowanie strategiczne umożliwi zrównoważony rozwój w najważniejszych sferach życia społecznego i ekonomicznego, w których edukacja odgrywać będzie pierwszoplanową rolę. *Program rozwoju edukacji w Warszawie w latach 2013–2020* wskazuje

cele, obszary i kierunki działań, które będą realizowane w opracowanych projektach operacyjnych oraz odzwierciedlane w przyjmowanych co roku priorytetach edukacyjnych.

Bardzo istotne będzie kontynuowanie działań związanych z pełnym wdrożeniem zmian w polskim systemie oświaty, co stanowi ogromne wyzwanie dla m.st. Warszawy. Pomimo zaangażowania w 2017 r. znacznych środków finansowych w dostosowanie budynków, w których dotychczas działały gimnazja, do nowych funkcji oraz doposażenia szkół podstawowych i szkół zawodowych, ważne będzie dalsze kontynuowanie działań związanych z modernizacją placówek oświatowych.

Kontynuowane będą działania związane z rozbudową infrastruktury szkolnej, szczególnie w dzielnicach charakteryzujących się wysokim przyrostem liczby dzieci w wieku szkolnym. Budowa szkół i modernizacja obecnie wykorzystywanych obiektów w takich dzielnicach jak Bemowo, Białołęka, Ursus, Wawer, Ursynów, czy Wilanów jest niezbędne dla stworzenia optymalnych warunków kształcenia.

Podejmowane będą starania w celu zapewnienia w miarę możliwości budżetowych Miasta nowoczesnego wyposażenia obiektów oświatowych, tj. zgodnie z potrzebami wynikającymi z postępu technicznego i wymogów nowoczesnej metodyki kształcenia, a także systematyczne prowadzenie remontów w szczególności w dzielnicach, w których placówki oświatowe zlokalizowane są w starych obiektach, wybudowanych w technologii niezgodnej ze współczesnymi standardami.

Zakłada się, że na zwiększenie kosztów organizacji edukacji wpływać będzie wzrost liczby uczniów w szkołach i kontynuacja procesu modernizacji infrastruktury szkolno-przedszkolnej.

Obserwuje się również wzrost liczby dzieci z głębokimi i sprzężonymi niepełnosprawnościami, co powoduje konieczność tworzenia mniej licznych oddziałów oraz zapewnienia specjalistycznej opieki. Nowe przepisy prawa narzucają sztywne wskaźniki zatrudnienia specjalistów w ośrodkach, co powoduje zwiększenie liczby etatów psychologa, pedagoga i opieki w porze nocnej oraz obciążają do dostosowania budynków tych placówek do nowych standardów.

Zakłada się pełną realizację podstawowych zadań wynikających z polityki edukacyjnej, tak by wysokie standardy odnoszące się do jakości kształcenia w sferze oświaty w Warszawie na tle kraju mogły być podtrzymane.

Podejmowane będą działania mające na celu racjonalizację wydatków, m.in. poprzez:

- promowanie innowacyjnych programów edukacyjnych z jednoczesnym ograniczeniem kosztów niezwiązanych bezpośrednio z procesem dydaktyczno-wychowawczym,
- projekty oszczędnościowe w zakresie kosztów energii, takie jak modernizacje oświetlenia, termomodernizacje, modernizacje ogrzewania,
- wdrażanie rozwiązań informatycznych pozwalających na racjonalizację kosztów i optymalizację organizacji kształcenia, a także na wzmocnienie kontaktu z rodzicami i współpracy międzyszkolnej,
- optymalizację wydatków związanych z obsługą finansowo-księgową szkół, a także informatyzacją oświaty.

Działania w obszarze edukacji podejmowane będą w następujących obszarach:

- **Edukacja i wspieranie rozwoju małego dziecka**, gdzie priorytetowo traktowane będą: